

بانک خاورمیانه
Middle East Bank

گزارش مدیریت ریسک

سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

۱. ریسک‌های کسب‌وکار

عنوان ذخیره خاص در صورت درآمدها و هزینه‌های بانک لحاظ می‌شوند.

علاوه بر تهیه صورت‌های مالی طبق مقررات بانک مرکزی ایران، بانک خاورمیانه اقدام به تهیه صورت‌های مالی طبق استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) می‌کند. یکی از مهم‌ترین تفاوت‌ها در این دو نوع گزارشگری، نحوه محاسبه ارزش منصفانه و ذخیره تسهیلات است.

ریسک تسهیلات

مجموع تسهیلات پرداختی بانک خاورمیانه در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۹۸ به اشخاص حقیقی و حقوقی برابر ۱۱۸،۲۲۶،۸۰۱ میلیون ریال است که ۵۲،۳۶۵،۶۱۵ میلیون ریال از منابع صندوق توسعه ملی و ۶۵،۸۶۱،۱۸۵ میلیون ریال از سایر منابع بانک است که از آن ۵۱ درصد به شرکت‌های تولیدی، ۳۰ درصد به شرکت‌های بازرگانی، ۱۳ درصد به سایر صنایع و ۶ درصد به افراد حقیقی پرداخت شده است. همچنین تعهدات زیر خطی بانک برابر ۶۲،۶۹۳،۰۴۲ میلیون ریال است.

۱۰۰ مشتری بزرگ بانک حدود ۸۱ درصد تسهیلات بانک خاورمیانه را به خود اختصاص می‌دهند (به استثنای تسهیلات صندوق توسعه ملی) که امکان زیان ناشی از خطر نکول این تسهیلات گیرندگان بزرگ وجود دارد. برای پوشش این خطر، بانک خاورمیانه دقت بسیار بالایی در شناخت وضعیت مالی، رتبه‌بندی و اندازه‌گیری احتمال نکول تسهیلات گیرندگان خود انجام می‌دهد. بانک خاورمیانه ضمن پوشش کافی وثایق، دقت بالایی در اندازه‌گیری زیان در صورت نکول تسهیلات گیرندگان انجام می‌دهد.

بانک خاورمیانه با انتخاب استان‌های صنعتی سعی کرده تا با حداقل تعداد شعب بیشترین پوشش از مناطق جغرافیایی را داشته باشد و مشتریان بزرگ فعال در صنایع گوناگون را جذب نماید. همچنین با محدود نگاه داشتن تعداد شعب، ضمن حفظ کیفیت ارائه خدمات تلاش شده منابع بانک صرف کسب‌وکار اصلی بانک گردد.

همچنین در چارچوب بیانیه اشتباهی ریسک بانک با انتخاب مشتریان از صنایع مختلف سعی شده است تا ریسکی در زمینه تمرکز تسهیلات بر صنعت خاص وجود نداشته باشد.

جدول صفحه بعد نمایی از وضعیت ریسکی بودن تسهیلات وام بانک در صنایع مختلف را در انتهای سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد.

ریسک‌هایی که بانک خاورمیانه با آنها مواجه است در چهار گروه اصلی دسته‌بندی می‌شوند: ریسک‌های اعتباری، ریسک‌های بازار، ریسک‌های عملیاتی و ریسک‌های نقدینگی. به طور خلاصه ریسک‌های اعتباری از عدم بازپرداخت به موقع تعهدات مشتریان، ریسک‌های بازار از تغییرات قیمت‌ها، و ریسک‌های نقدینگی از عدم قابلیت بانک در نقد کردن دارایی‌ها برای پرداخت به موقع بدهی‌های ناشی می‌شود. ریسک‌های عملیاتی طیف گسترده‌ای از ریسک‌ها ناشی از عملیات بانک را شامل می‌شود که در بخش ریسک از بخش ۲ این گزارش توضیحات بیشتری درباره آنها داده شده است.

واحد مدیریت ریسک بانک بخشی از خط دوم دفاعی است که مسوولیت کمک به شناسایی ریسک‌ها توسط خط اول دفاعی و گزارش‌دهی به هیات مدیره، مدیران ارشد و کلیه ذی‌نفعان در مورد وضعیت ریسک‌های بانک را بر عهده دارد.

شناسایی ریسک‌های بانک و درجه اهمیت آنها برای سپرده‌گذاران خرد کار مشکل و پیچیده‌ای است. بنابراین نهادهای ناظر، بانک‌ها را ملزم به افشای ریسک‌ها و رعایت قوانین و مقرراتی می‌کنند که تا حد زیادی اطمینان خاطر را برای سپرده‌گذاری در نزد بانک‌ها فراهم می‌کند. در اینجا خلاصه‌ای از قوانین و مقررات حاکم بر بانک‌ها از نظر شناسایی ریسک‌ها و سپس خلاصه‌ای از ریسک‌های بانک خاورمیانه ارائه می‌شود.

قوانین و مقررات نظارتی

بانک خاورمیانه (ستاد مرکزی و تمامی شعب در سراسر ایران) تحت شمول قوانین و مقررات حاکم بر جمهوری اسلامی ایران در حوزه فعالیت‌ها و عملیات بانکداری و نیز استانداردها و ضوابط بین‌المللی پذیرفته شده است. این حوزه گسترده تمامی قوانین و مقررات مصوب نهادهای ذی‌صلاح در خصوص عملیات و فعالیت‌های بانکی، بورس اوراق بهادار، مالیات، مبارزه با پولشویی، مبارزه با تامین مالی تروریسم، مقررات ضد فساد و ... را در بر می‌گیرد. شعبه بانک در کشور آلمان علاوه بر مجموعه فوق‌الذکر مشمول قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در این کشور و اتحادیه اروپا هم هست.

صورت‌های مالی بانک خاورمیانه طبق مقررات بانک مرکزی و سازمان بورس ایران تهیه و در سامانه کدال بارگزاری می‌شوند. طبق مقررات بانک مرکزی، ۱۱ درصد منابع بانک خاورمیانه نزد بانک مرکزی به عنوان سپرده قانونی نگهداری می‌شود. ۱/۵ درصد تسهیلات جاری به عنوان ذخیره عام، ۱۰ درصد تسهیلات سررسید گذشته، ۲۰ درصد تسهیلات معوق و ۵۰ درصد تسهیلات مشکوک‌الوصول به

تسهیلات پرداختی در صنایع مختلف (به استثنای تسهیلات صندوق توسعه ملی)

صنعت	درصد کل تسهیلات	درصد مشکوک الوصول
نوشیدنی و مواد غذایی	۲۱/۹	۰/۹
بهداشت و دارو	۲۰/۴	۲/۹
اقلام مصرفی	۶/۷	۰/۰
وسایل نقلیه	۶/۴	۰/۰
مالی (غیر بیمه و املاک و مستغلات)	۶/۰	۰/۰
مواد شیمیایی، پلاستیک و رابر	۵/۴	۰/۰
حقیقی	۶/۰	۶/۱
اقلام مصرفی بادوام	۶/۷	۷/۵
صنایع کاغذی	۲/۹	۰/۰
تجهیزات صنعتی	۲/۷	۳/۵
معادن و فلزات	۲/۳	۰/۰
زیرساخت ارتباطات	۱/۶	۰/۰
سایر	۱/۸	۱۲/۰
ساختمان	۲/۷	۱/۰
خرده‌فروشی	۱/۵	۲/۴
انرژی	۱/۳	۲۰/۰
زیرساخت حمل‌ونقل	۱/۲	۰/۰
خدمات توزیع نفت و گاز	۱/۱	۰/۰
عمده فروشی	۰/۷	۰/۰
خدمات حمل و نقل	۰/۳	۰/۰
بسته‌بندی	۰/۳	۰/۰
تبلیغات و انتشارات	۰/۱	۰/۰
خدمات توزیع آب	۰/۱	۰/۰
خدمات به کسب‌وکار	۰/۰	۰/۰
مجموع	۱۰۰/۰	۲/۳

در مجموع حدود ۲/۳ درصد تسهیلات در وضعیت مشکوک الوصول قرار دارد.

نقدینگی بالا و خصوصاً حسن شهرت بانک خاورمیانه از عواملی هستند که به بانک اجازه می‌دهد علی‌رغم نرخ‌های بالاتر در سایر بانک‌ها، سپرده‌های بانک از ثبات خوبی برخوردار باشند.

ریسک دیگر ناشی از رقابت شرکت‌های مالی غیر بانکی است که با ریسک بالاتر نرخ سود بالاتری را به مشتریان پیشنهاد می‌دهند. در شرایط تورمی که نرخ سود سپرده بانکی پایین‌تر از نرخ تورم باشد، جذابیت سود بیشتر حتی با ریسک بیشتر احتمال دارد که بعضی از مشتریان بانک خاورمیانه را به سمت شرکت‌های مالی غیر بانکی سوق بدهد. هرچند برای مشتریان بانک خاورمیانه ریسکی بودن شرکت‌های مالی غیر بانکی و کم ریسک بودن بانک خاورمیانه عاملی بوده است که خروج سپرده‌ها ناشی از این ریسک را محدود کرده است.

برای حفظ و جذب منابع، ریسک دیگری در اثر توسعه شرکت‌های تکنولوژی محور با هدف ارائه بعضی از خدمات بانکی مانند خدمات پرداخت و یا سایر خدمات بانکی به صورت الکترونیکی و بدون حضور در بانک وجود دارد. قابلیت‌های فناوری بانک و کیفیت خدمات الکترونیک در جذب و حفظ مشتریان و توسعه این گونه خدمات در بانک خاورمیانه از عواملی هستند که بانک خاورمیانه را در مقابل این رقبای جدید محفوظ می‌کند.

ریسک‌های ناشی از تمرکز منابع در بخش کفایت نقدینگی این گزارش بررسی شده است.

ریسک بازار

جدول صفحه بعد نشان دهنده میزان ریسک بازار بانک خاورمیانه در پورتفوی وضعیت باز ارزی، ریسک نرخ بهره در پورتفوی اوراق قرضه، ریسک نرخ بهره در پورتفوی تسهیلات و سپرده، و ریسک تغییر قیمت سهام تجاری است:

لازم بذکر است با توجه به ایجاد واحد مستقل بانکداری سرمایه‌گذاری در بانک خاورمیانه و ماهیت بلندمدت تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجاد شده از سوی مدیریت مذکور، حداکثر تلاش برای بررسی درخواست‌ها در این واحد به شکلی دقیق صورت می‌پذیرد. در مرحله نخست تأثیر اعطای تسهیلات بر نسبت‌های ریسک و حدود مقرر در سند اشتباهی ریسک مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت همخوان بودن اعطای تسهیلات با حدود مقرر، نسبت به بررسی جامع درخواست اقدام می‌گردد. در بررسی جامع، با توجه ویژه به پیش‌بینی صورت‌های مالی، جریان‌ات نقدی و تحلیل حساسیت جریان‌ات نقدی نسبت به متغیرهای مهم محیطی انجام شده و معیار تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد. همچنین در بررسی درخواست‌ها از چارچوب ارائه شده در استاندارد بازل ۳ ناظر بر تأمین مالی تخصصی نیز استفاده می‌گردد.

استراتژی این مدیریت برای کنترل ریسک ناشی از تسهیلات بلندمدت که عموماً مبلغ بالاتری نیز داشته و باعث افزایش ریسک ناشی از تمرکز می‌گردند، بررسی دقیق و همه جانبه درخواست‌ها و وضع شرایط نظارتی و کنترلی مناسب است. اداره نظارت، تحت مدیریت عملیات اعتباری و نظارت، بر مبنای مصوبات صادره وظیفه پایش مستمر وضعیت استفاده‌کنندگان از تسهیلات را بر عهده دارد. ترکیب بررسی دقیق و پایش مستمر، باعث کنترل ریسک‌های ناشی از اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات بلند مدت می‌گردد.

ریسک حفظ و جذب منابع

بانک خاورمیانه با ریسک خروج منابع ناشی از تفاوت نرخ بهره پایین‌تر سپرده‌ها در بانک خاورمیانه و نرخ بالاتر در سایر بانک‌ها مواجه است. این تفاوت ناشی از رعایت قوانین بانک مرکزی برای سپرده‌ها توسط بانک خاورمیانه و عدم رعایت این قوانین توسط سایر بانک‌ها است. وضعیت مالی خوب از نظر کفایت سرمایه،

نام پورتنوی	میلیون ریال	توضیحات
پورتنوی وضعیت باز ارزی	۲۷۰,۳۴۱	ارزش در معرض خطر ۱۰ روزه با درجه اطمینان ۹۹ درصد
ریسک نرخ بهره در پورتنوی اوراق قرضه	۱,۳۵۲,۳۰۲	کاهش در ارزش با فرض شیفت ۳ درصد افزایش موازی در نرخ بهره
ریسک نرخ بهره در پورتنوی تسهیلات و سپرده، و درآمد ثابت	۱۴۳,۳۳۷	کاهش در درآمد ناشی از بهره با فرض شیفت ۲ درصد افزایش موازی در نرخ بهره
پورتنوی سهام و ریسک سهام	۰	در انتهای ۱۳۹۸ بانک دارای پورتنوی سهام نمی‌باشد

اثر شرایط اقتصادی بر روی ریسک‌ها

عوامل مختلفی مانند تحولات نرخ بهره، نرخ ارز، قوانین مالیاتی، قوانین تجاری، نحوه تأمین کسری بودجه دولت، نوسانات بازار سرمایه، تحولات بازار مسکن و ... می‌توانند اثرات قابل توجهی بر ترازنامه بانک خاورمیانه و درجه سودآوری آن در سال‌های آتی داشته باشند. پس از خروج آمریکا از برجام و اعمال مجدد تحریم‌ها علیه ایران در اردیبهشت ۱۳۹۷ از سوی این کشور، بازارهای ایران با نوسانات شدیدی روبرو شدند. رشد افسارگسیخته نرخ تورم و کاهش جدی سطح تولید ناخالص داخلی در بخش‌های مختلف به ویژه نفت و صنعت در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ نتیجه بازگشت مجدد تحریم‌ها بود. با توجه به شرایط سیاسی فعلی، افق پیش‌رو در مورد امکان مذاکره مجدد و رفع تحریم‌ها بسیار مبهم بوده و بنابراین در آینده نزدیک به نظر می‌رسد شرایط نامطمئن شدید فعلی ادامه داشته باشد. اعمال برخی سیاست‌های داخلی با هدف کنترل شدت اثرات منفی تحریم‌ها بر اقتصاد داخلی از جمله تخصیص ارز بر مبنای برابری هر دلار معادل ۴,۲۰۰ تومان برای واردات برخی کالاها به ویژه کالاهای اساسی و الزام صادرکنندگان برای بازگرداندن ارز حاصل از صادرات به سامانه نیما با قیمتی به مراتب پایین‌تر از قیمت بازار آزاد، تنها به افت صادرات غیرنفتی و کاهش انگیزه فعالیت تولیدکنندگان و صادرکنندگان در زمان اوج تحریم‌ها منجر شد. همچنین اعمال سیاست‌های متعدد و بعضاً متضاد در بازه‌های زمانی کوتاه‌مدت در بازارهای مختلف به تشدید فضای بی‌ثباتی اقتصادی دامن زده است و نشانه‌ای از توقف آن دیده نمی‌شود. با توجه به این که بخش مهمی از پورتنوی تسهیلاتی بانک خاورمیانه به صنایع غذایی و دارویی اختصاص دارد، تداوم دخالت دولت از طریق تخصیص ارز بر مبنای برابری هر دلار معادل ۴,۲۰۰ تومان، ممنوعیت واردات محصولات دارای تولید مشابه داخلی برخی از محصولات غیرضروری و لوکس و جلوگیری از صادرات برخی دیگر از محصولات و همچنین ملزم کردن صادرکنندگان به تریق ارز صادراتی به قیمت بازار ثانویه (نیمایی) می‌تواند سوآوری و در نتیجه توان بازپرداخت تسهیلات را از سوی این شرکت‌ها کاهش داده و ریسک اعتباری بالاتری را برای بانک ایجاد کند. کاهش توان واردات مواد اولیه و واسطه‌های از سوی این شرکت‌ها در اثر تحریم‌های بانکی و دخالت گسترده دولت در فرآیند قیمت‌گذاری محصولات آنها نیز طبیعتاً به تشدید این شرایط منجر خواهد شد.

تحولات نرخ بهره بهره نیز اثرات قابل توجهی بر ترازنامه و سوآوری بانک خاورمیانه خواهد داشت. نرخ سود بانکی در ایران به صورت دستوری و از سوی شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. این فرآیند فارغ از ایجاد محدودیت برای بانک‌ها در راستای حداکثرسازی کارایی تجهیز و تخصیص منابع، مشکلات دیگری را نیز برای شبکه بانکی ایجاد می‌کند. نرخ سود اسمی در سال ۱۳۹۸ همچون چند سال قبل از آن برای سپرده‌های یک ساله حداکثر ۱۵ درصد و برای تسهیلات حداکثر ۱۸ درصد تعیین شده بود. این در حالی است که نرخ تورم سالانه طبق اعلام مرکز آمار در سال ۱۳۹۵ معادل ۶/۸ درصد، در سال ۱۳۹۶ معادل ۸/۲ درصد، در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۶/۸ درصد و در سال ۱۳۹۸ معادل ۳۴/۸ درصد بوده است. به این ترتیب نرخ واقعی سود سپرده و تسهیلات به طور مداوم تغییر کرده و پس از تجربه محدود به بسیار مثبت در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶، به محدوده منفی در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۸ فرو افتاده است. نرخ سودهای واقعی بسیار مثبت در سال‌های قبل از آن منجر به افزایش قابل توجه سپرده‌های بانکی در طرف بدهی‌های ترازنامه سیستم بانکی شد، در حالی که به دلیل عدم تناسب با بازدهی واقعی فعالیت‌های اقتصادی، احتمال نکول تسهیلات پرداخت‌شده در طرف دارایی‌های ترازنامه سیستم بانکی را افزایش داد. منفی شدن نرخ واقعی

سود تسهیلات در شرایط فعلی نیز منجر به ایجاد مازاد تقاضای تسهیلات شده و بانک‌ها را از بازدهی حداکثری تجهیز منابع باز می‌دارد. در عین حال عامل حفظ نرخ سود بازار بین بانکی در محدوده هماهنگ با نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار، رشد قابل توجه پایه پولی بوده که تبعات تورمی شدیدی را به دنبال خواهد داشت. به این ترتیب با منفی‌تر شدن نرخ‌های واقعی سود بانکی این چرخه معیوب با شدت بیشتری ادامه خواهد یافت. از طرفی شکاف موجود میان دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی و اثر تشدیدکننده پرداخت سود بیشتر به سپرده‌ها بر این شکاف، سیاست‌گذار پولی را در مورد افزایش نرخ سود سیستم بانکی محتاط کرده است. در سال ۱۳۹۹ نرخ‌های سود بانکی با افزایش ناچیزی به حداکثر ۱۶ درصد برای سپرده‌های یک ساله و حداکثر ۱۸ درصد برای سپرده‌های دوساله رسیده است که در مقایسه با تورم موجود، تغییر چندانی در وضعیت نرخ بهره منفی ایجاد نمی‌کند.

یکی دیگر از مهم‌ترین مواردی که می‌تواند بر نرخ بهره در سال ۱۳۹۹ تأثیرگذار باشد، وضعیت مالی دولت و چگونگی تأمین مالی کسری بودجه است. در سال‌های اخیر انتشار اوراق بدهی دولتی مهم‌ترین منبع تأمین مالی کسری بودجه دولت بوده است. انتظار می‌رود این ابزار در سال ۱۳۹۹ بیشتر مورد استفاده قرار گیرد، چرا که بخش عمده‌ای از هزینه‌های دولت اجتناب‌ناپذیر بوده و در مقابل درآمدهای نفتی دولت در پی تحریم‌های آمریکا به شدت محدود شده است. به دنبال تشدید کسری بودجه دولت و انتشار اوراق در حجم بالا برای تأمین مالی آن، نرخ بهره در بازار افزایش خواهد یافت. به همین دلیل بانک مرکزی انگیزه دارد با انجام عملیات بازار باز و از طریق انتقال این بدهی به ترازنامه خود، نسبت به کنترل و کاهش نرخ بهره در بازار اقدام کند. اعمال این سیاست انبساطی می‌تواند به رشد بیشتر نقدینگی و تورم منجر شده و حتی شوک‌های ارزی بیشتری را رقم بزند. البته در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، برداشت دولت از منابع صندوق توسعه ملی به یکی دیگر از راه‌های اصلی تأمین مالی کسری بودجه تبدیل شده است. با توجه به عدم دسترسی بانک مرکزی به منابع این صندوق در پی اعمال تحریم‌های آمریکا، برداشت دولت از این صندوق مشابه استقراض از بانک مرکزی بوده و به رشد قابل توجه پایه پولی از محل رشد دارایی‌های خارجی بانک مرکزی منجر خواهد شد. اما از آنجایی که این دارایی‌های خارجی در دسترس بانک مرکزی نیست، امکان فروش آنها برای کنترل نرخ ارز و نرخ تورم وجود ندارد. بنابراین این فرآیند به افزایش بیشتر نقدینگی و تورم خواهد انجامید و نرخ بهره واقعی را منفی‌تر از پیش خواهد کرد. به همین دلیل انتظار می‌رود که در سال ۱۳۹۹ یا سال بعد از آن نرخ بهره اسمی افزایش بیشتری یابد. افزایش نرخ بهره می‌تواند از یک سو باعث تبدیل بیشتر سپرده‌های دیداری و کوتاه‌مدت به بلندمدت شده و به افزایش هزینه‌های بهره‌ای بانک منجر شود و از سوی دیگر نیاز بانک به نقدینگی را کاهش دهد. برآیند این دو اثر نشان‌دهنده تأثیرپذیری سوآوری بانک از تحولات نرخ بهره در آینده خواهد بود.

تحولات نرخ ارز نیز به طرق مختلف بر ترازنامه و سوآوری بانک خاورمیانه در سال‌های آتی اثرگذار است. وضعیت نرخ ارز در سال ۱۳۹۹ وابستگی زیادی به سیاست‌های اتخاذشده از سوی سیاست‌گذاران ارزی و دیپلماسی بین‌المللی کشور دارد. در حال حاضر نرخ ارز در بازار آزاد منطبق با تئوری برابری قدرت خرید نیست و از آن فراتر رفته است. بسیاری از سیاست‌های اجراشده از قبیل تخصیص نرخ ارز با نرخ رسمی ترجیحی به واردات برخی کالاها و پیمان‌سپاری صادرکنندگان در کنار انواع ممنوعیت‌های صادراتی، به شکل‌گیری این حالت کمک کرده‌اند. موارد دیگری از قبیل پیشی گرفتن رشد نقدینگی از رشد سطح عمومی قیمت‌ها نیز می‌توانند در رخ دادن این وضعیت اثرگذار باشند. با این حال انتظار می‌رود که تئوری برابری قدرت خرید در بلندمدت برقرار باشد. برای این

ظرفیت و امکان تحقق آنها حساب باز کرده است. استفاده از منابع صندوق توسعه ملی و حتی استفاده از تنخواه گردان خزانه نیز در قانون بودجه در نظر گرفته شده است و برای پوشش بخشی از این زیان چاره‌ای جز صرف نظر کردن از مخارج جاری و عمرانی غیرالزامی یا بدون اولویت نیست.

این در حالی است که دولت با اتخاذ تصمیماتی از قبیل الزام بانک‌ها به تعویق دریافت اقساط تسهیلات بدون توجه به تعهد آنها به پرداخت سود سپرده در موعد مقرر و همچنین الزام بانک‌ها به اعطای تسهیلات تکلیفی به مشاغل آسیب‌دیده از بحران کرونا با نرخ‌های سود ترجیحی، در نهایت منجر به اضافه برداشت بانک‌ها از منابع بانک مرکزی خواهد شد و رشد پایه پولی از این محل، تورم قابل توجهی را به اقتصاد در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ تحمیل خواهد کرد. باید در نظر داشت که نظام بانکی ایران تا پیش از شیوع ویروس کرونا نیز با معضل تسهیلات غیرجاری دست به گریبان بود و شرایط جدید افزایش تسهیلات غیرجاری نظام بانکی را اجتناب‌ناپذیر کرده است.

در عین حال افزایش تورم انتظاری در پی شیوع ویروس کرونا و تشدید کسری بودجه دولت، به منفی‌تر شدن نرخ سود واقعی سپرده‌های بانکی دامن زده و از طریق تبدیل سپرده‌های غیردیداری به دیداری، علاوه بر کاهش پایداری منابع بانک‌ها، منجر به بروز آشفتگی در بازارهای دارایی شده است.

منظور یا باید نرخ تورم افزایش یابد، یا نرخ ارز کاهش یابد و یا هر دو. بررسی روند متغیرهای اقتصادی از قبیل حجم نقدینگی و تغییر نسبت پول به شبه پول و همچنین بررسی شرایط ساختاری و نهادی از قبیل مشکلات موجود در ترازنامه بانک‌ها و صندوق‌های بازنشستگی، از احتمال افزایش نرخ تورم و حتی تضعیف بیشتر پول ملی در مقابل سایر ارزهای بین‌المللی حکایت دارد. با این حال اصلاح سیاست‌های ارزی دولت، از قبیل حذف کامل نرخ ارز ترجیحی، حذف بازار ثانویه و یکسان‌سازی نرخ ارز، رفع پیمان‌سپاری ارزی صادرکنندگان و تسهیل موانع صادراتی می‌تواند اثر کاهشی بر نرخ ارز داشته باشند. برآیند این دو اثر تعیین‌کننده نرخ ارز در سال ۱۳۹۹ خواهد بود. در صورت رشد نرخ ارز، از یک سو دارایی‌های ارزی بانک افزایش خواهد یافت و از سوی دیگر ریسک نکول تسهیلات ریالی و ارزی افزایش می‌یابد و بالعکس. مجموع این نیروها نیز درجه تأثیرپذیری ترازنامه و سواوری بانک از تحولات نرخ ارز در آینده را تعیین خواهد کرد.

به علاوه با توجه به پیش‌بینی مواجهه دولت با بحران کسری بودجه شدید در سال ۱۳۹۹، پس از شیوع ویروس کرونا احتمالاً درآمدهای مالیاتی دولت نیز بیش از پیش کاهش خواهد یافت که در نتیجه دولت توان جبران زیان اقتصادی ناشی از بحران کرونا را نخواهد داشت. دولت برای پوشش مخارج جاری خود در سال ۱۳۹۹ روی انتشار اوراق و فروش اموال و دارایی‌های خود حتی بیشتر از

۱.۱. کنترل‌های داخلی

به عبارت دیگر، فعالیت‌های کنترل‌های داخلی بانک شامل فعالیت‌های پیشگیرانه به منظور جلوگیری و فعالیت‌های کشف‌کننده (تخلف، تقلب، اشتباه، عدم رعایت و...) به منظور کشف، طراحی و به مرحله اجرا در آمده‌اند و دربرگیرنده کنترل اقدامات در فعالیت‌های اجرایی، کنترل شبکه‌های ارتباطی و سیستم‌های اطلاعاتی و نیز سیستم گزارش‌گری مالی و کنترل‌های مربوط به تبعیت از مقررات است.

از آنجایی که فعالیت‌های کنترل‌های داخلی، رویه‌هایی مانند فعالیت‌های روزانه هستند که درون سیستم کنترل داخلی واقع می‌شوند لذا با تغییر در فرایندهای روزانه جاری و عملیاتی، تغییر یافته و با رویه‌های اجرایی مشخص شده در بانک از انعطاف‌پذیری مناسب و به موقع جهت همسوس شدن با تغییرات برخوردار هستند. به منظور تحکیم نظام کنترل‌های داخلی موارد زیر به طور مستمر، مورد توجه قرار می‌گیرد:

- تدوین، تصویب، به روزرسانی و بازنگری مستمر خط‌مشی‌ها، رویه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و نظارت بر اجرای آنها،
- ایجاد سازوکارهای مورد نیاز برای شناسایی و مدیریت ریسک‌های موجود و نظارت مستمر و موثر بر آنها،
- بهبود ارتباطات و جریان صحیح و به موقع اطلاعات قابل اتکا و بهبود نظام گزارش‌گری و اطلاع‌رسانی به موقع و قابل اتکا به مراجع ذی‌ربط،
- حصول اطمینان از پایبندی کلیه سطوح بانک به قوانین و مقررات، الزامات نظارتی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها و اجرای موثر آن‌ها.

از طرف دیگر در راستای استقرار نظام کنترل‌های داخلی کارا و اثربخش در بانک، علاوه بر ایجاد نظام حاکمیت شرکتی و تشکیل واحدها و کمیته‌های تخصصی مربوطه، اقدامات ذیل جهت مدیریت ریسک‌های مترتب بر عملیات و حصول اطمینان از استقرار نظام کنترل‌های داخلی در بانک صورت پذیرفته است:

- راه‌اندازی سامانه گزارش‌گری ریسک عملیاتی در راستای شناسایی، مدیریت و نظارت بر ریسک‌های عملیاتی، متکی بر روش خودارزیابی توسط کارکنان شاغل در کلیه بخش‌های بانک به ویژه کارکنان شاغل در واحدهای صف به عنوان خط اول دفاعی.
- راه‌اندازی سامانه کشف تخلفات کارکنان به منظور کشف هرگونه تراکنش مشکوک که یکی از طرف‌های آن (انتقال دهنده یا انتقال گیرنده) از کارکنان بانک باشد.
- راه‌اندازی سامانه افشای محرمانه تخلفات که با حفظ محرمانگی و بدون

تغییرات سریع محیط اقتصادی و رقابتی، تغییر تقاضا و سلیقه مشتریان و رشد تکنولوژی از منظر کمیته نظارت بال نیازمند اتخاذ رویه‌هایی است تا به تحقق برنامه‌های مدیریت و اهداف سازمان در پاسخگویی به این تغییرات یاری رساند. راهکار بانک خاورمیانه در وضعیت تغییر و پیشرفت محصولات و خدمات در صنعت خدمات مالی و مواجه شدن موسسات مالی با مجموعه‌ای از فشارهای داخلی و خارجی، ایجاد یک استراتژی کنترلی جامع است. کنترل‌های داخلی، فرآیندهایی است که توسط هیأت مدیره بانک به منظور حصول اطمینان از اثربخشی و کارایی عملیات، قابل اعتماد بودن گزارش‌های مالی و رعایت قوانین و مقررات مربوطه برقرار شده است.

به منظور حصول اطمینان از کارکرد مطلوب نظام کنترل‌های داخلی، هیأت مدیره و مدیریت ارشد بانک، مدل سه خط دفاعی - پیشنهاد شده توسط انجمن بین‌المللی حسابرسان داخلی و انجمن مدیران ارشد - را اتخاذ نموده‌اند تا بتوانند به فعالیت‌های نظارتی و اطمینان‌بخشی به نحو مطلوبی اتکاء نمایند. بر این اساس:

خط اول دفاعی: تمامی مدیران و کارکنانی که در حوزه‌های عملیاتی کار می‌کنند را در بر می‌گیرد. آنان موظفند تا ریسک‌های حوزه خود را شناسایی و کنترل‌های لازم برای رویارویی مناسب و موثر با آنها را به کار گیرند. مدیران ارشد این واحدها، مسؤلیت اجرای کنترل‌ها و مدیریت ریسک و اعمال نظارت‌های لازم در قالب نظام کنترل‌های داخلی را برعهده دارند.

خط دوم دفاعی: مشتمل بر واحدهای مختلفی است که وظیفه نظارت، کنترل و حصول اطمینان از رعایت را بر عهده داشته و در صورت ناکارآمدی شدن فرآیندهای کنترلی ترسیم شده در خط اول دفاعی یا در غیاب آنها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شود. این واحدها در تعامل با یکدیگر به بهبود و ارتقاء کارکردها در سطح سازمان یاری می‌رسانند. مدیریت ریسک، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیریت امنیت و بخش‌هایی از کارکرد مدیریت‌های مالی، پشتیبانی ارزی و مدیریت امور شعب خط دوم دفاعی را تشکیل می‌دهند.

خط سوم دفاعی: مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی به عنوان خط سوم دفاعی نقش اطمینان بخشی در خصوص اثربخشی کنترل‌های داخلی و ارائه گزارش به هیأت مدیره و مدیریت ارشد در خصوص میزان موفقیت خطوط اول و دوم دفاعی در استقرار کنترل‌های داخلی و مواجهه با ریسک‌ها را برعهده دارد.

شناسایی هویت گزارش دهنده امکان گزارش هرگونه نقص یا ناکارآمدی یا عدم پایبندی به دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی جاری بانک را برای

کارکنان در کلیه سطوح فراهم نموده است.

۱.۲. امنیت اطلاعات

نظر به افزایش چشمگیر و روزافزون تهدیدات امنیتی در فضای سایبری و از آنجایی که بخش اعظمی از خدمات بانک نظیر سرویس‌دهی به مشتریان و سایر فعالیت‌ها در بستر فناوری اطلاعات اجرا می‌گردد، صیانت از این دارایی با ارزش و امنیت فناوری اطلاعات در سطوح مختلف از اهمیت حیاتی برخوردار است.

بانک خاورمیانه به منظور حفاظت از دارایی‌های اطلاعاتی و فراهم نمودن محیط امن دسترسی به اطلاعات، اقدام به پیاده‌سازی سیستم مدیریت امنیت اطلاعات نموده است. تمامی فعالیت‌های این حوزه در راستای ارتقای بهره‌وری فرآیندهای امنیت اطلاعات در بانک به صورت دوره‌ای در جلسات کمیته راهبری امنیت با حضور مدیرعامل و مدیران ارشد بانک، گزارش و بررسی می‌شوند.

مدیریت امنیت بانک خاورمیانه با هدف مدیریت آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدات امنیتی به صورت پیشگیرانه، چارچوبی جامع به منظور ارزیابی امنیتی زیرساخت‌ها و سامانه‌های اطلاعاتی در فضای کسب‌وکار بانک طراحی نموده است. همچنین، بانک خاورمیانه با ترکیب راه‌حل‌های فناورانه و مجموعه‌ای از فرایندهای منسجم، اقدام به راه‌اندازی مرکز عملیات امنیت^۱ با هدف شناسایی، تحلیل و پاسخ‌دهی به حوادث و رخداد‌های امنیتی نموده است. در مرکز عملیات امنیت، تمامی فعالیت‌های شبکه، سرورها، کلاینت‌ها، پایگاه‌های داده، برنامه‌های کاربردی، وب سایت‌ها و دیگر سیستم‌ها، به طور مداوم پایش و تحلیل می‌شوند تا هرگونه فعالیت غیرمعمول که می‌تواند منجر به وقوع یک حادثه امنیتی یا نفوذ به سیستم‌های اطلاعاتی شود را در اسرع وقت کشف و شناسایی نماید.

سیستم مدیریت امنیت اطلاعات بانک خاورمیانه مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی امنیتی در حوزه مالی از جمله ISO/IEC 27001:2013 و PCI DSS^۲ است.

۱.۳. کفایت سرمایه

وام‌دهندگان به یک شرکت می‌توانند میزان زیان‌های غیرمنتظره در اثر وقایع غیرمنتظره را که یک شرکت می‌تواند از محل سرمایه شرکت (حقوق صاحبان سهام) بدون وارد کردن زیان به وام‌دهندگان تحمل کند اندازه بگیرند. بنابراین وام‌دهندگان از روی میزان سرمایه و ساختار آن می‌توانند تصمیم بگیرند که تا چه حد مایل به پذیرفتن ریسک عدم بازگشت تمامی و یا بخشی از وام خود به شرکت هستند.

چون برای سپرده‌گذاران خرد امکان ارزیابی ریسک بانک محدود است، در سیستم بانکداری، ارزیابی سرمایه بانک و ریسک عدم بازگشت سپرده‌ها به عهده نهاد نظارتی است که مجوز فعالیت بانک را صادر می‌کند. به این ترتیب سپرده‌گذاران خرد با اطمینان به قابلیت نهاد نظارتی در اندازه‌گیری ریسک اقدام به سپرده‌گذاری نزد بانک می‌کنند. اطمینان سپرده‌گذاران خرد به نهاد نظارتی باعث ثبات سیستم بانکی کشور می‌شود. یکی از معیارهایی که نهادهای نظارتی برای اجازه ادامه فعالیت یک بانک تعیین می‌کنند کفایت سرمایه بانک است که نشان دهنده قابلیت بانک در جذب شوک‌های غیرمنتظره بدون صدمه زدن به سپرده‌گذاران است.

محاسبه کفایت سرمایه به طور کلی یک کسر است که صورت کسر نشان‌دهنده سرمایه قابل‌قبول بانک و مخرج کسر نشان‌دهنده میزان ریسک‌های دارایی‌های

در این بانک بر اساس چارچوب مدیریت آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدات امنیتی، متدولوژی مشخصی در جهت ارزیابی و شناسایی آسیب‌پذیری زیر ساخت‌های ارتباطی و سیستمی مرکز داده، برنامه‌های موبایل و سرویس‌های مبتنی بر وب ایجاد شده و بر مبنای آن برنامه‌ای جامع جهت تست نفوذ و ارزیابی امنیتی کلیه سامانه‌های بانک تدوین و پیاده‌سازی گردیده است.

مدیریت امنیت بانک خاورمیانه به منظور مقابله با حملات سایبری و مدیریت ریسک امنیت اطلاعات، مطابق با سند راهبردی افتای ریاست جمهوری، مرکز مدیریت امن الکترونیکی کاشف و استانداردهای جهانی، رویه‌های مورد نیاز را ایجاد و پیاده‌سازی نموده است. لازم بذکر است در مرکز عملیات امنیت بانک خاورمیانه، تمامی فعالیت‌های فضای تبادل اطلاعات این بانک به طور مداوم پایش و تحلیل می‌شوند تا هرگونه فعالیت غیرمعمول که می‌تواند منجر به وقوع یک حادثه امنیتی یا نفوذ به سیستم‌های اطلاعاتی شود را در اسرع وقت کشف و شناسایی نماید، همچنین تمامی حملات سایبری و موارد مشکوک به نهادهای امنیتی کشور اعلام می‌گردد.

در بانک خاورمیانه سرویس دهی، دریافت سرویس از اشخاص ثالث و واگذاری حقوق دسترسی به ایشان بر مبنای چارچوب حقوقی مشخص نظیر تفاهم‌نامه، قرارداد یا تعهدنامه‌های ارائه خدمات صورت می‌پذیرد و کلیه نیازمندی‌ها و محدوده دسترسی اشخاص ثالث در ابعاد فیزیکی، سیستمی، فرآیندی، فناوری و منابع اطلاعاتی بانک به صورت دقیق و شفاف در چارچوب قرارداد تبیین می‌گردد. همچنین قبل از ارائه خدمت توسط اشخاص ثالث، ارزیابی امنیتی آسیب‌پذیری‌های مرتبط با خدمت توسط بانک خاورمیانه صورت می‌پذیرد و نتایج به منظور رفع آسیب‌پذیری‌ها به ایشان ابلاغ می‌گردد.

بانک، ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی است. هر چقدر که این نسبت بزرگتر باشد نشان‌دهنده سلامت برای پوشش ریسک‌ها به منظور جلوگیری از تحمیل زیان به سپرده‌گذاران است. به طور خلاصه، سرمایه قابل‌قبول شامل سرمایه آورده توسط صاحبان سهام، ذخیره قانونی، سود انباشته، و سایر ذخایر قابل قبول از جمله ذخیره عام تسهیلات هستند. سرمایه قابل قبول شامل کسوراتی از دارایی‌های نامشهود نیز می‌شود. برای محاسبه ریسک‌های بانک، هر دارایی بانک ضریب خاص خود را می‌گیرد که در مقدار دارایی ضرب و با هم جمع می‌شوند. هر چقدر که دارایی کم‌ریسک‌تر باشد ضریب ریسک کمتر و هر چه ریسک بیشتر باشد ضریب ریسک بزرگتری به آن دارایی اعمال می‌شود. محاسبه ریسک‌های بازار و ریسک‌های عملیاتی نسبتاً پیچیده هستند و در بخش ۲ گزارش سالانه در زیر بخش مربوط به ریسک توضیح کافی برای آنها داده شده است. بانک خاورمیانه نسبت کفایت سرمایه را طبق استاندارد بانک مرکزی ایران، و به طور داوطلبانه طبق برداشت خود از پیمان بازل منتشر می‌کند.

مقررات مربوطه به کفایت سرمایه در ایران

در ایران این نهاد نظارتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است که بانک‌ها را ملزم می‌کند محاسبات کفایت سرمایه خود و اجزاء تشکیل دهنده محاسبه را هر سال بر طبق بخشنامه مربوطه بانک مرکزی منتشر کنند.

1. Security Operations Center (SOC)

2. Payment Card Industry Data Security Standard (PCI DSS)

خلاصه محاسبات کفایت سرمایه بانک خاورمیانه طبق بخش نامه بانک مرکزی

ارقام به میلیون ریال	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۷/۱۲/۲۹	محاسبات کفایت سرمایه طبق بخش نامه بانک مرکزی مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷
	۲۱,۲۱۱,۵۲۸	۱۳,۹۵۳,۰۲۶	سرمایه پایه ۱ بعد از کسورات سرمایه‌ای
	۲۲,۷۰۸,۸۱۷	۱۵,۳۵۱,۰۳۲	سرمایه پایه ۱ و پایه ۲ بعد از کسورات مربوط
	۱۷۷,۷۵۳,۹۲۸	۱۷۱,۶۰۸,۵۰۱	دارایی‌های موزون شده شامل تعهدات زیر خطی بعد از تبدیل و سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی
	۱۱/۹۳	۸/۱	نسبت سرمایه پایه ۱ (درصد)
	۱۲/۷۸	۸/۹	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

لازم به توضیح است در اسفند ماه سال ۱۳۹۸ بانک مرکزی دستورالعمل جدیدی در خصوص نحوه محاسبه کفایت سرمایه به بانک‌ها ابلاغ نمود و تغییرات عمده در کفایت سرمایه مربوط به وزن ریسک اعتباری دارایی‌ها در دستورالعمل جدید است.

پیمان‌های بازل مربوطه به کفایت سرمایه

سرمایه در طبقه‌بندی دارایی‌ها و ضرایب ریسک است. برای بانک خاورمیانه، در مدل داخلی بنیانی (F - IRB) ضریب ریسک تسهیلات به جای یک عدد ثابت از طریق اندازه‌گیری احتمال نکول هر یک از وام‌گیرندگان بدست می‌آید؛ برای آشنایی با جزئیات محاسبات مدل‌های داخلی کفایت سرمایه لطفاً به بخش گزارش مدیریت ریسک در بخش ۲ همین گزارش مراجعه فرمایید.

علاوه بر استاندارد بانک مرکزی برای محاسبه کفایت سرمایه، بانک خاورمیانه محاسبات کفایت سرمایه خود را طبق مدل استاندارد، و مدل داخلی (Foundation Internal Rating Based Approach یا F - IRB) انجام می‌دهد. تفاوت اصلی استاندارد بانک مرکزی و مدل استاندارد بازل برای کفایت

خلاصه محاسبات کفایت سرمایه بانک خاورمیانه طبق مدل استاندارد بازل ۳ و متمم سال ۲۰۱۷

ارقام به میلیون ریال	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۷/۱۲/۲۹	محاسبات کفایت سرمایه طبق مدل استاندارد بازل ۳ و متمم سال ۲۰۱۷
	۲۱,۸۵۶,۹۷۳	۱۴,۱۴۵,۹۹۰	سرمایه پایه ۱ بعد از کسورات سرمایه‌ای
	۲۲,۸۴۴,۹۲۸	۱۵,۵۴۳,۹۹۶	سرمایه پایه ۱ و پایه ۲ بعد از کسورات مربوط
	۱۹۵,۲۷۶,۲۰۰	۱۳۹,۸۵۵,۰۴۲	دارایی‌های موزون شده شامل تعهدات زیر خطی بعد از تبدیل و سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی
	۱۱/۲	۱۰/۱	نسبت سرمایه پایه ۱ (درصد)
	۱۱/۷	۱۱/۱	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

محاسبات کفایت سرمایه طبق مدل داخلی، آزمون بحران ناشی از ریسک اعتباری، محاسبات مربوط به کفایت نقدینگی و سایر بحث‌های مرتبط با مدیریت ریسک در بخش دوم این گزارش به اطلاع می‌رسد.

همانطور که ملاحظه می‌شود اختلاف کفایت سرمایه محاسبه شده در روش بانک مرکزی با روش بازل کاهش یافته است که ناشی از تغییرات در دستورالعمل جدید بانک مرکزی است.

۲. مدیریت ریسک

۲.۱. کلیات مدیریت ریسک

جدول ۱- چکیده نسبت‌های مهم ریسک در پایان سال مالی ۱۳۹۸

درصد

نسبت‌های مهم	مقدار
نسبت تسهیلات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات*	۱/۲
نسبت سرمایه لایه ۱ (بر اساس بازل ۳)**	۱۰/۱
مجموع سرمایه لایه ۱ و ۲ (بر اساس بازل ۳)**	۱۱/۷
نسبت اهرمی بازل ۳**	۹/۶
نسبت تسهیلات به سپرده‌ها***	۶۷/۰
نسبت پوشش نقدینگی (LCR)****	۹۸/۶

* یادداشت ۴۸.۳.۷.۲ صورت‌های مالی گزارش سالانه

** بر اساس گزارش افزایش سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل^۱

*** یادداشت ۴۸.۴.۵.۲ صورت‌های مالی گزارش سالانه

**** بر اساس افزایش نسبت پوشش نقدینگی (LCR) مطابق با پایه ۳ بازل^۵

در سال گذشته بانک در راستای استراتژی بانکداری شرکتی خود تامین مالی سرمایه در گردش و سایر نیازهای مالی بنگاه‌های اقتصادی و صاحبان مشاغل را ادامه داد. حاکمیت شرکتی قوی، ضوابط محتاطانه در اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات، هزینه‌های عملیاتی پایین، به همراه نیروی انسانی متخصص، سبب شده است تا بانک خاورمیانه جایگاه خود را به عنوان یک بانک پیشرو و پربازده تثبیت نماید.

مدیریت ریسک کارا بخش جدایی‌ناپذیر در مدل کسب‌وکار بانک خاورمیانه است و در بلندمدت کمک شایانی به موفقیت سازمان می‌نماید. از همین رو بانک اقدام به تهیه و تدوین چارچوب سیاست‌ها و رویه‌های جامع جهت شناسایی، ارزیابی، پیش و در نهایت کنترل تمام ریسک‌های قابل توجه در سازمان نموده است. اهداف واحد مدیریت ریسک در تدوین و نظارت بر چارچوب فوق عبارتند از سودآوری دراز مدت بر مبنای کسب‌وکار محتاطانه و ایجاد قابلیت کشف مداوم ریسک‌ها و کاهش زیان‌های ناشی از ریسک‌ها.

۲.۲. چارچوب حاکمیتی مدیریت ریسک

۱. لایه اول دفاعی شامل واحدهایی است که در پیشبرد کسب‌وکار بانک ریسک می‌پذیرند و یا به طور مستقیم با مشتریان در ارتباط هستند و عملیات اجرایی بانک را انجام می‌دهند. مسوولیت شناسایی، اندازه‌گیری و مدیریت ریسک‌ها و اجرای سیاست‌های مقابله با ریسک بر عهده واحدهای تعریف شده در خط اول دفاعی است. واحدهای خط اول دفاعی وظیفه دارند ریسک واحد عملیاتی خود را همگام با سیاست ریسک تعیین شده نگاه داشته و ریسک‌های مربوطه را در محدوده‌های تعیین شده برای شاخص‌های ریسک، کنترل و مدیریت نمایند.

۲. واحد مدیریت ریسک و واحد مدیریت تطبیق با مقررات در لایه دوم دفاعی قرار می‌گیرند. وظیفه تعیین استانداردها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌هایی برای اجرا توسط خط اول مدیریت ریسک را بر عهده دارد. خط دوم دفاعی وظیفه نظارت مستقل و مستمر بر خط اول دفاعی در راستای اجرای مراحل شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و کنترل ریسک را بر عهده دارد. همچنین خط دوم دفاعی وظیفه آموزش و اختیار نظارت مستقل بر خط اول دفاعی در راستای اجرای مراحل شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و کنترل ریسک را بر عهده دارد.

۳. واحد مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی لایه سوم دفاعی محسوب می‌شود. حسابرسی داخلی بازوی اجرایی هیات‌مدیره محسوب می‌شود و بررسی و حصول اطمینان در ارتباط با اثربخشی مدیریت ریسک و کنترل را به صورت مستقل به هیأت مدیره فراهم می‌نماید.

بدین ترتیب کلیه واحدهای بانک خاورمیانه که در ۳ خط دفاعی مدیریت ریسک قرار دارند، موظف به اجرای رویه‌های شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و پیش ریسک‌های خود (از جمله ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار) بوده و موظف هستند در این راستا گزارش‌های مربوطه را تهیه نمایند.

بانک خاورمیانه استراتژی خود را در مدیریت ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار بر اساس سند استراتژی مدیریت ریسک تنظیم نموده است. بر

هیات‌مدیره بانک بر اجرای قوانین مرتبط با حاکمیت شرکتی جهت حصول اطمینان از فعالیت‌های بانک همراستا با استراتژی‌های کلان، مطابق با اشتباهی ریسک و تحت نظارت واحد ریسک و کنترل‌های داخلی، نظارت دارد.

کمیته عالی ریسک به طور منظم با هدف‌های سیاست‌گذاری و توصیه برای ایجاد سازوکارهای شناسایی ریسک‌ها، روش‌های اندازه‌گیری ریسک‌های شناخته شده، ایجاد تمهیدات لازم برای کاهش ریسک‌ها، ارائه توصیه‌های لازم برای کنترل ریسک‌ها و توصیه به مدیرعامل و هیات‌مدیره در خصوص حدود پذیرش ریسک‌های قابل کنترل برگزار می‌شود. کمیته عالی ریسک شامل سه عضو هیات‌مدیره، دو معاون مدیر عامل و مدیر ارشد واحد ریسک به عنوان دبیر کمیته است. مدیر ارشد ریسک موظف است اعضا را از مسائل مربوط به انواع ریسک (عملیاتی، اعتباری، نقدینگی، بازار و غیره) آگاه نماید. همچنین مسوولیت اجرا و پیگیری مصوبات و راه‌کارهای ارائه شده توسط کمیته عالی ریسک بر عهده مدیر ارشد ریسک است.

از دیگر کمیته‌هایی که جهت کنترل ریسک و بهبود بازدهی در بانک تشکیل می‌شوند می‌توان به کمیته هیات‌مدیره، هیات عامل، کمیته مدیریت دارایی و بدهی، و کمیته‌های اعتباری اشاره نمود.

بانک خاورمیانه در جهت تحکیم حاکمیت مدیریت ریسک، به صورت مداوم سند خط مشی مدیریت ریسک خود را بازنگری و به‌روزرسانی می‌کند. سیاست‌گذاری مدیریت ریسک محور بانک، بر اساس ۲۰ اصل استاندارد COSO^۱ تنظیم شده است. سیاست‌های مندرج در خط مشی مدیریت ریسک بر پایه پنج دسته کلی حاکمیت شرکتی، استراتژی، کارایی، بازنگری و گزارش‌دهی طبقه‌بندی شده و تمام سطوح مدیریتی و کارشناسی بانک را ملزم به رعایت موارد مندرج می‌نماید. بر این اساس مدیریت ریسک در قالب حاکمیت شرکتی بانک خاورمیانه شامل سه لایه دفاعی زیر تعریف می‌شود.

این اساس تمرکز بانک:

و تصویب محصولات و خدمات جدید، از فرایند میان رشته ای NPSP^۵ استفاده می‌نماید.

۴. در مدیریت ریسک بازار اثر تغییرات انواع نرخ‌های سود بر سودآوری بانک مورد بررسی قرار می‌گیرد. بانک خاورمیانه با رصد مداوم شرایط اقتصادی، حساسیت درآمد ناشی از تغییر موازی در نرخ سود دارایی‌های و بدهی‌ها بانک (IRRBB) را اندازه گیری و مدیریت می‌نماید. همچنین، بانک حساسیت درآمد ناشی از تغییر موازی در نرخ بازده اوراق‌های بهادار سریع‌المعامله بر ارزش پورتفولیو بانک (IRRBTB) را اندازه‌گیری و مدیریت می‌نماید. همچنین بانک به منظور ارزیابی و مدیریت ریسک‌های ناشی از نوسانات در نرخ ارز و ارزش بازار سهام بر سودآوری خود از روش ارزش در معرض خطر (VaR) استفاده می‌نماید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به بخش «ساختار و وظایف واحد مدیریت ریسک» در گزارش «افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل» مراجعه نمایید.

۱. در مدیریت ریسک اعتباری، تفکیک پرتفو دارایی‌ها بر اساس صنعت، وثایق، تنوع تسهیلات گیرندگان و رتبه ریسک اعتباری می‌باشد؛

۲. در مدیریت ریسک نقدینگی، استفاده بهینه از نقدینگی همراه با ایجاد پوشش مطلوب در بازه‌های زمانی مشخص و متعدد تمرکز اصلی بانک می‌باشد. در این راستا روش‌های سنتی نظیر میزان دارایی‌ها به بدهی‌ها، شکاف نقدینگی^۱ و نسبت میزان سپرده‌ها به تسهیلات و همچنین روش‌های نوین نظیر نسبت پوشش نقدینگی^۲ و نسبت خالص منابع پایدار^۳ به منظور اندازه‌گیری و مدیریت ریسک نقدینگی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۳. در مدیریت ریسک‌های عملیاتی بر اساس روش RCSA^۴، خود ارزیابی و کنترل فرآیندها و پروسه‌ها را انجام می‌دهد. همچنین بانک در خصوص بررسی

۲.۳. ارزیابی داخلی بر اساس روش SREP

- ارزیابی مدل کسب‌وکار بانک به صورت مداوم
- ارزیابی حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک بانک
- ارزیابی ریسک‌های سرمایه بانک ناشی از عملیات اعتباری، عملیات بازار، ریسک‌های عملیاتی و ریسک نرخ سود بر دارایی‌ها و بدهی‌های بانک، همچنین استفاده از فرآیند نظارت ICAAP^۵ به منظور تعیین میزان سرمایه پایه مورد نیاز. ارزیابی ریسک نقدینگی بانک ناشی از ریسک نقدینگی کوتاه مدت و پایداری منابع، همراه با استفاده از فرآیند نظارت ILAAP^۶ به منظور تعیین سپر نقدینگی لازم.

بانک خاورمیانه خود را متعهد کرده است که علاوه بر مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا، رهنمودهای بازل در مورد رویه‌های ارزیابی داخلی را متناسب با شرایط داخلی خود پیاده‌سازی کند. در این راستا دستورالعمل‌های جامع چهارگانه مدیریت ریسک (از جمله ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار) براساس استاندارد SREP^۶ منتشر شده توسط نهاد قانون‌گذاری بانک‌های اروپایی^۷ تهیه و تنظیم گردیده است. تمرکز استاندارد مذکور بر بهینه‌سازی پرتفو دارایی‌های بانک بر مبنای ریسک بوده و سیستم گزارش‌دهی و پایش ریسک‌ها را بر اساس سطوح مختلف مدیریتی تنظیم می‌نماید. بر اساس این استاندارد رویه‌های زیر اجرا می‌شود:

۲.۴. اشتباهی ریسک

نقدینگی قوی در چرخه‌های اقتصادی و حفظ شهرت بانک است. سند چارچوب اشتباهی ریسک به طور سالانه توسط هیات‌مدیره و با کمک واحد مدیریت ریسک مورد بازبینی قرار می‌گیرد. حصول اطمینان از اجرایی شدن این سند بر عهده هیات‌مدیره می‌باشد.

محدودیت‌های در نظر گرفته شده در سند اشتباهی ریسک بانک خاورمیانه در جدول زیر ارائه گردیده است.

اشتهای ریسک بیانگر میزان ریسکی است که بانک حاضر به قبول آن جهت نیل به اهداف کسب‌وکار خود است. ریسک‌های اساسی شامل ریسک‌های اعتباری، ریسک نقدینگی، ریسک‌های عملیاتی، ریسک‌های بازار (شامل ریسک تغییرات نرخ بهره و نرخ ارز) و ریسک شهرت است.

چارچوب اشتباهی ریسک محدودیت‌هایی را با توجه به وضعیت کفایت سرمایه، کفایت نقدینگی و ریسک‌های تمرکز، اعمال می‌کند. هدف نهایی این سند کاهش نوسانات در درآمد بانک و حصول اطمینان از داشتن ساختار سرمایه‌ای و

1. Liquidity Gap
2. Liquidity Coverage Ratio (LCR)
3. Net Stable Funding Ratio (NSFR)
4. Risks and Controls Self-Assessment
5. New Product and Services Process
6. Supervisory Review and Evaluation Process
7. European Banking Authority (EBA)

محدودیت‌های کلیدی ریسک

حدود ریسک (درصد)			شاخص
محدوده بحران	محدوده احتیاطی	محدوده امن	
کفایت سرمایه			
<۸	>۸	>۹	حداقل کفایت سرمایه بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
<۱۰/۵	>۱۰/۵	>۱۳	حداقل کفایت سرمایه بر اساس استانداردهای بین‌المللی
<۸	>۸	>۱۰	کفایت سرمایه درجه ۱ طبق استانداردهای بین‌المللی
<۱۰۰	>۱۰۰	>۱۲۰	نسبت سرمایه نظارتی به سرمایه اقتصادی ^۱
<۶	>۶	>۱۰	نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها
ریسک اعتباری			
>۲۵	<۲۵	<۱۰	نسبت تسهیلات بزرگترین ذینفع واحد پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به سرمایه درجه ۱*
>۱۵	<۱۵	<۸	نسبت مجموع تسهیلات اشخاص مرتبط پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به سرمایه درجه ۱
>۴۰	<۴۰	<۲۵	نسبت مجموع تسهیلات ۲۰ ذینفع واحد پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به کل تسهیلات*
>۵	<۵	<۲	نسبت مطالبات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات*
>۱۰	<۱۰	<۵	نسبت مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات
تورم <	تورم =	تورم >	نسبت سود خالص به حقوق صاحبان سهام
ریسک نقدینگی			
>۸۵	<۸۵	<۸۰	نسبت تسهیلات ریالی به کل سپرده‌های ریالی
<۱۵	>۱۵	>۲۰	نسبت اوراق بهادار با درآمد ثابت و سپرده قانونی به کل سپرده‌های ریالی
>۵۰	<۵۰	<۴۰	نسبت مجموع سپرده‌های ۱۰۰ مشتری بزرگ سپرده‌گذار به کل سپرده‌های ریالی
<۹۰	>۹۰	>۱۰۰	نسبت پوشش نقدینگی بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
<۱۰۰	>۱۰۰	>۱۱۰	نسبت پوشش نقدینگی بر اساس استانداردهای بین‌المللی
<۱۰۰	>۱۰۰	>۱۱۰	نسبت خالص منابع پایدار بر اساس استانداردهای بین‌المللی
<۳	>۳	>۶	شکاف نقدینگی مثبت ریالی - ماه
ریسک بازار			
>۲	<۲	<۱	سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در سهام به کل دارایی‌ها
>۲۰	<۲۰	<۱۰	خالص بدهی ناشی از سپرده بین‌بانکی نسبت به سرمایه نظارتی
>۳	<۳	<۱	دیرش مجموع اوراق بهادار با درآمد ثابت - سال
<۸۰	>۸۰	>۹۰	نسبت سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی به کل اوراق بهادار با درآمد ثابت
>۲۰	<۲۰	<۱۰	نسبت سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار شرکتی آ به کل اوراق بهادار با درآمد ثابت
مقرره >	مقرره =	مقرره <	خالص موقعیت باز هر ارز و مجموع ارزشها بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
ریسک عملیاتی			
>۲۵	<۲۵	<۲۰	تعداد ریسک‌های شناسایی شده رفع نشده در حوزه فناوری اطلاعات در مدت ۳ ماه
>۲۵	<۲۵	<۲۰	تعداد ریسک‌های شناسایی شده رفع نشده در حوزه فرآیندهای داخلی در مدت ۳ ماه
شعبه مونیخ			
<۴۰	>۴۰	>۵۰	نسبت سرمایه‌گذاری شعبه در اوراق بهادار با درآمد ثابت ناشران خارجی به سرمایه شعبه ^۲

1. Economic Capital

* بدون لحاظ اصل منابع و مصارف ناشی از بند "ل" تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۴

۲. حداقل رتبه اعتباری اوراق بهادار شرکتی باید بیش از AA باشد.

۳. حداقل رتبه اعتباری اوراق بهادار ناشران خارجی باید بیش از BB+ باشد.

جهت اطلاع از وضعیت ریسک نقدینگی به بخش رکن ۳ نسبت پوشش نقدینگی (LCR) مراجعه نمایید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص نسبت کفایت سرمایه، ریسک اعتباری، ریسک بازار و ریسک عملیاتی به بخش رکن ۳ سرمایه نظارتی طبق بازل ۳ مراجعه نمایید.

۲.۵. ظرفیت ریسک‌پذیری

ظرفیت ریسک‌پذیری شامل سه مرحله می‌باشد:

- ۱- محاسبه پتانسیل ظرفیت ریسک‌پذیری
- ۲- برنامه ریزی جهت تخصیص سرمایه با توجه به ظرفیت‌ها
- ۳- نظارت بر میزان انطباق با ظرفیت ریسک‌پذیری و گزارش‌دهی آن

سرمایه اقتصادی سرمایه‌ای است که بانک برای پوشش زیان‌های غیر منتظره خود در نظر می‌گیرد. بانک می‌بایست همواره به میزان کافی سرمایه اقتصادی جهت پوشش ریسک‌های خود داشته باشد و هدف از تعیین ظرفیت ریسک‌پذیری کسب اطمینان از داشتن کافی سرمایه اقتصادی است. تعیین

۲.۶. استراتژی ریسک

این رو سرمایه اقتصادی و بازدهی تعدیل شده نسبت به سرمایه ابزارهای مفیدی جهت پایش و سنجش عملکرد بانک و بهینه نمودن ارزش اقتصادی می‌باشند. در این راستا بانک خاورمیانه به منظور بهینه‌سازی پرتفوی ریسک خود، از مدل بهینه‌سازی مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌ها^۲ استفاده می‌نماید.

پس از تصویب استراتژی ریسک توسط هیات‌مدیره، واحد سازمان و روش‌ها مسوولیت تهیه رویه‌ها و بخشنامه‌های مرتبط و ابلاغ آن به واحدهای مربوطه را ابلاغ نماید. مسوولیت‌های واحدهای ریسک‌پذیر (لایه اول دفاعی) و همچنین مسوولیت‌های واحدهای مدیریت ریسک و تطبیق (لایه دوم دفاعی) در رویه‌هایی که در سند استراتژی ریسک تعریف شده است مشخص شده‌اند. سند استراتژی ریسک همچنین مسوولیت‌های مدیران ارشد و هیات‌مدیره را در زمینه‌های ریسک‌های کلیدی تعیین می‌کند.

استراتژی ریسک بانک خاورمیانه حول سه محور استراتژی کسب‌وکار، اشتباهی ریسک و ظرفیت ریسک‌پذیری استوار است. واحد مدیریت ریسک مسئول تهیه استراتژی ریسک، به روزرسانی و به تصویب هیات‌مدیره رساندن آن در آخرین فصل سال برای سال آتی می‌باشد. کلیه واحدها موظف هستند تمامی فعالیت‌های خود را در انطباق با سند استراتژی ریسک انجام دهند و وضعیت انطباق خود را گزارش دهند.

جهت عملیاتی نمودن موثر استراتژی ریسک دو مفهوم اساسی سرمایه اقتصادی و بازدهی تعدیل شده با ریسک نسبت به سرمایه (RAROC^۱) مد نظر قرار می‌گیرند. RAROC ارزش اقتصادی فعالیت‌های دارای ریسک بانک را تعیین می‌کند. به این ترتیب که هرگونه فعالیتی که بازدهی سرمایه تعدیل شده با ریسک آن بیشتر از هزینه سرمایه‌ای آن باشد ارزش اقتصادی ایجاد می‌نماید. از

۳. افشای ریسک (طبق رکن ۳ رهنمودهای بازل)

۳.۱. افشای سرمایه نظارتی

اصول گزارش

درباره بانک

افشای ریسک و استانداردهای سرمایه نظارتی بازل ۳

بانک خاورمیانه علاوه بر رعایت الزامات سرمایه نظارتی ابلاغ شده توسط بانک مرکزی ایران (CBI)، به طور داوطلبانه کفایت سرمایه خود را مطابق رهنمودهای بازل ۳ ارائه می‌دهد. بازل ۳ یک چارچوب نظارتی متشکل از سه رکن به شرح ذیل می‌باشد:

- رکن اول: کفایت سرمایه و حداقل سرمایه مورد نیاز
- رکن دوم: بررسی نظارت بر ارزیابی کفایت سرمایه و راهبردهای بانک‌ها و مؤسسات مالی
- رکن سوم: ترویج انضباط در بازار از طریق شفافیت و افشای عمومی کفایت سرمایه و نقدینگی

محاسبه کفایت سرمایه مطابق با رهنمودهای بازل ۳ با دو رویکرد استاندارد (Standardized Approach) و رتبه بندی داخلی (IRB^۲) ارائه می‌شود. همچنین، رویکرد رتبه بندی داخلی به رویکرد بنیادی (F IRB^۳) و پیشرفته (A IRB^۴) تقسیم شده است. در حال حاضر بانک خاورمیانه کفایت سرمایه خود را بر اساس رویکردهای Standardized و F-IRB به صورت جزئی برای زیر مجموعه از طبقه‌های دارایی از جمله تسهیلات شرکتی، تامین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی^۷ و اقلام زیر خطی ترازنامه ارائه می‌کند.

ساختار سرمایه

بازل ۳ سرمایه را به دو دسته سرمایه لایه ۱ و سرمایه لایه ۲ طبقه‌بندی می‌کند. سرمایه لایه ۱ از سرمایه عادی لایه ۱ (CET1^۵) و سرمایه اضافی لایه ۱ (AT1^۶) تشکیل شده است که در حال حاضر بانک خاورمیانه از ابزارهای سرمایه‌ای که مشمول شرایط AT1 هستند، استفاده نمی‌نماید. بنابراین، سرمایه لایه ۱ بانک خاورمیانه کاملاً از سرمایه CET1 تشکیل شده است. کل سرمایه این بانک، طبق

بانک خاورمیانه در سال ۱۳۹۲ در شهر تهران با شماره ثبت ۴۳۰۷۹۵ تاسیس و در سامانه بورس اوراق بهادار تهران (TSE^۸) با نماد «وخور» ثبت شده است. استراتژی کسب و کار این بانک به عنوان یک بانک شرکتی بر پایه تامین مالی و سرمایه گذاری بر مشتریان حقوقی و اشخاص حقیقی دارای درآمد بالا می‌باشد و با تعداد شعب کم، در تلاش است تا با بکارگیری تکنولوژی، بانکداری از راه دور و استفاده از اینترنت بانک و موبایل بانک به مشتریان خود در سراسر کشور خدمات ارائه نماید. این بانک با تیم مدیریتی قوی به همراه سرمایه انسانی ماهر و با انگیزه، در یک بازه زمانی نسبتاً کوتاه توانسته است خود را به عنوان یکی از سودآورترین بانک‌های ایران معرفی کند.

اصول تلفیق

صورت‌های مالی تلفیقی بانک شامل حساب‌های بانک و شرکت‌های تابعه آن، از جمله شرکت‌هایی که بانک در آن دارای حق رأی بوده و نفوذ قابل توجهی بر تصمیمات عملیاتی و تامین مالی شرکت دارد، می‌باشد. بنابراین، در صورت‌های مالی تلفیقی، حساب‌ها و معاملات بین شرکت‌ها حذف شده‌اند. نتایج عملیات شرکت‌های وابسته از تاریخی که با بانک ذینفع واحد شده‌اند، در صورتهای مالی درج شده است. دارایی‌هایی که توسط بانک مدیریت ولی در مالکیت بانک نیستند (custodian-ship) در صورت‌های مالی تلفیقی اعمال نمی‌شوند. تهیه صورت‌های مالی تلفیقی مطابق با اصول استانداردهای حسابداری ایران است و توسط حسابرسان مستقل و بازرسان قانونی کنترل می‌شود و اطلاعات آن در بخش گزارش حسابرس و صورت‌های مالی حسابرسی شده گزارش سالانه ارائه گردیده است.

1. Risk Adjusted Return On Capital (RAROC)

2. Asset-Liability Management

3. Tehran Stock Exchange

4. Internal Rating Based approach

5. Fundamental Internal Rating Based approach

6. Advanced Internal Rating Based approach

7. Specialized lending exposures

8. Common Equity Tier 1 Capital

9. Common Equity Tier 1 Capital

بازل ۳ معادل مبلغ سرمایه لایه ۱ و لایه ۲ است.

تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ نمایش می‌دهد. از آنجا که سرمایه گذاری در موسسات مالی کمتر از ۱۰٪ سرمایه لایه ۱ بوده است، لزومی بر کسر مبلغ مازاد آن از سرمایه لایه مذکور نیست.

جدول زیر ترکیب سرمایه بانک را مطابق رویکرد Standardized بازل ۳ در

جدول ۱- ترکیب سرمایه بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ (میلیون ریال)

ارقام به میلیون ریال	
سرمایه	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
سود انباشته	۸,۷۵۷,۸۱۵
اندوخته قانونی	۳,۵۱۲,۴۱۵
سایر اندوخته‌ها	-
دارایی‌های نامشهود	(۲۲۹,۵۵۵)
سرمایه گذاری در نهادهای مالی که بیش از ۱۰ درصد سرمایه لایه یک است	-
سایر تعدیلات نظارتی	(۱۸۳,۷۰۲)
سرمایه لایه ۱	۲۱,۸۵۶,۹۷۳
مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها	-
ذخایر عمومی تا نهایتاً ۱/۲۵ درصد دارایی‌های موزون شده	۱,۷۶۸,۰۲۱
سایر تعدیلات نظارتی	(۱۸۳,۷۰۲)
سرمایه لایه ۲	۱,۵۸۴,۳۱۹
کل سرمایه طبق رویکرد استاندارد	۲۳,۴۴۱,۲۹۲

ریسک مرتباً هیئت مدیره را از میزان سرمایه اقتصادی، کفایت نقدینگی و کفایت سرمایه مطلع نموده و در جهت تقویت روند نظارت ICAAP به آنها کمک می‌کند.

نسبت‌های سرمایه نظارتی

بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ دارای سرمایه مناسب و بیش از نیاز سرمایه نظارتی بوده است. نسبت کفایت سرمایه (CAR^۲) مطابق با سه مدل جداگانه اندازه گیری و گزارش شده است:

- دستورالعمل بانک مرکزی
- رویکرد Standardised بازل ۳
- رویکرد F-IRB بازل ۳

جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص محاسبه کفایت سرمایه بانک طبق دستورالعمل بانک مرکزی، به یادداشت ۴۸.۷.۳ صورت مالی گزارش سالانه مراجعه شود. جدول زیر نسبت‌های سرمایه‌ای بانک را مطابق با رویکرد Standardized و F-IRB بازل نشان می‌دهد.

جدول ۲- خلاصه‌ای از نسبت‌های سرمایه‌ای نظارتی بازل ۳

ارقام به میلیون ریال	
بازل ۳	
رویکرد F-IRB	رویکرد Standardised
سرمایه نظارتی	
سرمایه لایه ۱	۲۱,۸۵۶,۹۷۳
کل سرمایه	۲۳,۴۴۱,۲۹۲
دارایی‌ها	
دارایی‌های موزون شده به ریسک	۲۰۰,۱۶۴,۴۳۶
نسبت‌های سرمایه‌ای	
کفایت سرمایه: حقوق صاحبان سهام/سرمایه لایه ۱	٪۱۰/۹
کفایت سرمایه: حقوق صاحبان سهام/کل سرمایه	٪۱۱/۷
نسبت اهرمی طبق بازل ۳ ^۱	٪۹/۶

۱. سرمایه لایه ۱ تقسیم بر مجموع دارایی‌های بالا خط و دارایی‌های زیر خط پس از اعمال ضریب تبدیل.

دارایی‌های موزون شده به ریسک

رویکردهای Standardised و F-IRB بازل ۳ شامل برآورد ریسک‌های اعتباری، ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی است.

رویکرد استاندارد

جهت تخمین ریسک اعتباری طبق رویکرد استاندارد، دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری^۱ با در نظر گرفتن وزن ریسک اعلام شده، در دسته‌ها و زیر مجموعه‌های از پیش تعریف شده بازل ۳ طبقه‌بندی شده‌اند. ریسک بازار شامل ریسک ناشی از معاملات اوراق بهادار، ارزهای خارجی (FX) و

دارایی‌های در معرض ریسک از نوع کالا می‌باشد. سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار براساس دستورالعمل بانک مرکزی (یادداشت ۲-۷-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه) محاسبه شده است. محاسبه دارایی‌های موزون شده به ریسک بازار نسبتاً نزدیک به دستورالعمل‌های تعیین شده در رویکرد استاندارد بازل ۳ (منتشر شده در ژانویه ۲۰۱۹) که با توجه به اقتصاد ایران تعدیل شده است، می‌باشد.

سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک عملیاتی بانک، با بکارگیری روش استاندارد بروز شده بازل ۳ (دسامبر ۲۰۱۷)^۲ اندازه‌گیری شده است. جدول زیر میزان دارایی‌های موزون شده به ریسک (RWA^۳) را طبق رویکرد Standardized بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ نشان می‌دهد.

جدول ۳- دارایی‌های موزون شده به ریسک طبق رویکرد استاندارد بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

گروه ریسک	مقدار قبل از CCF و CRM (میلیون ریال)	مقدار پس از CCF و CRM (میلیون ریال)	دارایی موزون شده به ریسک (میلیون ریال)
سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی با درآمد ثابت	۳۸,۴۴۵,۷۷۹	۳۸,۴۴۵,۷۷۹	-
بانک‌های توسعه چند جانبه	۴,۵۳۱	۴,۵۳۱	۲,۲۶۶
بانک‌ها	۲۰,۹۹۹,۰۰۵	۲۰,۹۹۹,۰۰۵	۱۶,۸۱۱,۸۰۵
تسهیلات مشتریان حقوقی	۶۳,۳۴۴,۷۰۲	۵۱,۹۴۳,۵۰۱	۵۱,۲۰۶,۷۱۹
تامین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی	۵۰,۱۷۴,۱۱۰	۵۰,۱۷۴,۱۱۰	۵۹,۷۰۳,۸۸۹
اکسیوزها با پشتوانه وثیقه ملکی	۳۲۴,۰۴۲	۳۲۴,۰۴۲	۶۴,۸۰۸
تسهیلات مشتریان حقیقی	۳,۱۳۵,۷۸۱	۳,۰۵۳,۶۶۲	۲,۹۶۹,۹۲۲
سرمایه‌گذاری بلند مدت در سایر سهام	۳۰۲,۳۸۸	۳۰۲,۳۸۸	۷۵۵,۹۷۰
سایر دارایی‌ها	۱۱,۷۶۳,۹۹۴	۱۱,۷۶۲,۵۶۲	۷,۱۴۷,۴۱۸
تسهیلات غیر جاری	۳,۳۵۶,۰۲۰	۳,۳۵۳,۷۴۶	۴,۸۷۳,۰۳۰
مجموع اقلام بالا خط			۱۴۳,۵۳۵,۸۲۷
تعهدات بابت ضمانتنامه‌های صادر شده	۵۱,۱۰۸,۱۶۵	۱۱,۷۰۰,۲۷۴	۱۱,۷۰۰,۲۷۴
تعهدات بابت اعتبار اسنادی (دیداری)	۹۱,۷۹۴	۱۸,۳۵۹	۱۸,۳۵۹
تعهدات بابت اعتبار اسنادی (یوزانس)	۴,۸۱۳,۱۱۰	۲,۴۰۶,۵۵۵	۲,۴۰۶,۵۵۵
سایر تعهدات	۳,۴۲۳,۵۵۴	۳,۴۲۳,۵۵۴	۲,۸۲۲,۵۲۱
مجموع اقلام زیر خط			۱۶,۹۴۷,۷۰۹
ریسک بازار	۲,۲۱۸,۸۳۱		۲۷,۷۳۵,۳۸۷
ریسک عملیاتی	۹۵۵,۶۴۱		۱۱,۹۴۵,۵۱۳
مجموع دارایی‌های موزون شده به ریسک			۲۰۰,۱۶۴,۴۳۶

رویکرد رتبه‌بندی داخلی بنیادی (F-IRB)

علاوه بر رویکرد Standardized بازل ۳، بانک به صورت داوطلبانه وضعیت سرمایه خود بر اساس رویکرد F-IRB بازل از اطلاعات تاریخی جهت برآورد احتمال نکول (PD) برای تسهیلات گیرندگان حقوقی شامل تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی، گزارش می‌دهد.

مدل رتبه‌بندی بانک طبق رویکرد F-IRB محدود به اکسیوز شرکت‌های تسهیلات گیرنده شامل انواع تسهیلات و تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی، ضمانتنامه و اعتبارات اسنادی است. جدول زیر احتمال نکول تاریخی و مقدار اکسیوز هر دسته از گروه‌های ریسک را به عنوان درصدی از پرتفوی تسهیلات به اشخاص حقوقی بانک نشان می‌دهد

جدول ۴ - داده‌های تاریخی احتمال نکول و درصد اکسیوز شرکت‌های تسهیلات گیرنده بر اساس رتبه ریسک

رتبه ریسک	احتمال نکول تاریخی (درصد)	درصد از کل اکسیوز پرتفوی تسهیلات شرکتی (درصد)
AAA	۰/۰	۰/۰
AA	۰/۰	۰/۰
A	۰/۰	۱/۰
BBB	۱/۶	۱۸/۰
BB	۱/۹	۱۱/۹
B	۵/۴	۱۷/۶
CCC	۱۶/۷	۲۹/۵
C/CC	۵۱/۸	۶/۴
شرکت‌های رتبه بندی نشده	۰/۹	۱۵/۶
مجموع		۱۰۰

1. Credit Exposure
2. Basel 3 - Updated Standardised Measurement Approach (USMA)
3. Risk Weighted Assets

شرکت‌های وابسته (گروه) و همچنین رابطه بلند مدت مشتری با بانک نیز در نظر گرفته می‌شود.

سیاست‌های ریسک اعتباری

سیاست اعتباری بانک خاورمیانه از مقررات بانک مرکزی و همچنین دستورالعمل کمیته نظارت بانکی بازل^۱ پیروی می‌کند. ظرفیت ریسک‌پذیری اعتباری بانک به نسبت پورتفو اعتباری به سپرده‌ها، معیارهای اندازه‌گیری کفایت سرمایه، معیارهای اندازه‌گیری نقدینگی و مقررات بانک مرکزی وابسته است که این موارد در سند اشتباهی ریسک و استراتژی مدیریت ریسک نیز ذکر شده است.

مشتریان حقوقی هسته اصلی مشتریان اعتباری بانک خاورمیانه را تشکیل می‌دهند. همچنین، بانک از صاحبان مشاغل انفرادی که دارای کارت بازرگانی هستند، جهت ارائه تسهیلات استقبال نموده و در تلاش است که روابط بانکی بلند مدت خود را با همه مشتریان اعتباری حفظ کرده و یا توسعه دهد.

رویکرد اساسی بانک خاورمیانه ارائه خدمات و تسهیلات بانکی به مشتریان به منظور برآورد نیازهای سرمایه در گردش است. حوزه فعالیت‌های بین‌المللی بانک، عمدتاً مربوط به ارائه تسهیلات سرمایه در گردش و اعتبارات اسنادی به شرکت‌های فعال در بخش مواد غذایی و دارویی جهت واردات مواد اولیه و قطعات مورد نیازشان می‌باشد. در موارد خاص، این بانک در زمینه تأمین مالی همگانی نظیر تأمین منابع مالی از طریق بازار سرمایه یا صندوق توسعه ملی^۴ (NDF) فعالیت می‌نماید.

واحد اعتبارات قبل از ارسال اطلاعات به واحد ریسک ارزیابی اعتباری خود از مشتریان را انجام می‌دهد. بخشی از سیاست ریسک اعتباری، حفظ میانگین رتبه ریسک اعتباری کل پورتفو بانک بوده که طبق رتبه بندی موسسه Moody's، این رتبه بالاتر از «B2» (مشابه رتبه «B» در S&P) است. مشتریانی که دارای رتبه اعتباری کمتری هستند، برای پوشش احتمال نکول خود، می‌بایست وثایق کافی ارائه دهند. بانک به طور مداوم تمرکز تسهیلات کلان را در جهت کاهش ریسک خود بررسی می‌نماید تا نسبت به رعایت محدودیت‌های بانک مرکزی برای «تسهیلات مهم» اطمینان حاصل کند.

حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی برای تصویب تسهیلات و تعهدات

تصمیم‌گیری مصوبات اعتباری در بانک خاورمیانه براساس حدود مقرر، در شعب، کمیته اعتباری مرکز، کمیته عالی و هیات مدیره انجام می‌شود. یادداشت ۳-۴-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه جزئیات حدود اختیارات برای تصویب اعتبار را بیان می‌کند. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد مراحل تصویب اعتبار به یادداشت ۲-۳-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه شود.

دازایی‌های در معرض ریسک اعتباری

کل موجودی دازایی

بر اساس صورت‌های مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹، کل دازایی‌های تلفیقی بانک تقریباً ۲۱۲ هزار میلیارد ریال بوده است که در مقایسه با سال قبل، ۷۳ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. عامل اصلی افزایش در کل مانده دازایی‌ها به دلایل زیر است:

- افزایش تسهیلات اعطائی ناشی از درخواست‌های اعتباری شرکت‌ها
- افزایش پرتفو اوراق که در جهت استراتژی بانک جهت متنوع کردن دازایی‌ها صورت پذیرفته است.
- افزایش وجوه نقد و شبه نقد که ناشی از رشد سپرده‌ها و سیاست‌های نقدینگی محطاناته بانک در دوران همه‌گیری ویروس کرونا (COVID19) می‌باشد.

در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ میانگین موزون رتبه تسهیلات شرکتی بانک که رتبه بندی شده‌اند «B» است و کفایت سرمایه بانک طبق رویکرد F IRB ۱۱/۷، درصد است که قبلاً در جدول ۲ نمایش داده شده است.

ساختار و وظایف مدیریت ریسک

بانک خاورمیانه برای مدیریت ریسک دارای یک رویکرد سیستماتیک می‌باشد که در چارچوب سند استراتژی ریسک تعریف شده است. جلسه کمیته ریسک بانک (RC) به صورت هفتگی برگزار و در آن گزارشات مربوط به ریسک‌های مهم، حدود ریسک و بازبینی استراتژی ریسک صورت می‌پذیرد. استراتژی ریسک نقش‌ها و مسئولیت‌های مشخصی را برای مدیریت ریسک بیان می‌کند که زمینه را برای تفویض اختیارات به کمیته‌های مختلف و کارمندان اجرایی و همچنین تعیین محدودیت‌های قابل قبول ریسک در رابطه با فعالیت‌های بانک فراهم می‌نماید.

سند بازل با عنوان «رهنمودهای اصول حاکمیت شرکتی برای بانک‌ها»^۲، که در اکتبر ۲۰۱۴ منتشر شده است، پایه و اساس وظایف و مسئولیت‌های کمیته ریسک را تعیین می‌کند. کمیته عالی ریسک بانک خاورمیانه شامل سه عضو هیات مدیره، چهار عضو هیات عامل و مدیر ارشد ریسک است. مدیر ارشد ریسک به عنوان دبیر مسئول اجرای سیاست‌های کمیته عالی ریسک و گزارش ریسک‌های مهم به اعضای کمیته می‌باشد.

واحد ریسک تحت ضوابط و رهنمودهای کمیته ریسک بانک فعالیت می‌نماید و مسئول اجرای سیاست‌های ابلاغی کمیته ریسک می‌باشد. واحد ریسک دارای ۶ کارشناس می‌باشد و این افراد زیر نظر مدیر ریسک فعالیت می‌کنند و مدیر ارشد ریسک مسئول سرپرستی مدیر و واحد ریسک می‌باشد.

حسابرس داخلی بانک مستقلاً به هیات مدیره گزارش می‌دهد و با انجام آزمایش‌های دوره‌ای به ارزیابی مستقل و کیفیت سنجی فرآیندها و انجام کنترل‌های کلیدی در سراسر بانک و همچنین بررسی پورتفو اعتباری می‌پردازد.

ریسک اعتباری

زیان ناشی از نکول مشتریان اعتباری بانک در بازپرداخت به موقع تعهداتشان ریسک اعتباری تعریف شده است. از جمله محصولات بانک که در معرض ریسک اعتباری قرار می‌گیرند عبارتند از: وام‌ها، ضمانت نامه‌های بانکی، اعتبارات اسنادی، اوراق بهادار و دارایی‌های قابل داد و ستد، رویدادهای نامطلوب کلان اقتصادی اخیر در ایران که بر اثر تحریم‌های یکجانبه آمریکا و ادامه همه‌گیری ویروس کرونا نیز شدت گرفته‌اند، پورتفو اعتباری بانک را تحت تأثیر قرار داده است و از اثرات این رویدادها می‌توان به کاهش تولید ناخالص داخلی و مصرف سرانه کشور، همراه با تورم بالا در بازار ناپایدار ارز و همچنین عدم اطمینان در مورد نرخ بهره اشاره کرد. افزایش نرخ نکول در بین مشتریان اعتباری بانک منجر به افزایش هزینه‌های پرداختی و ذخیره برای پوشش زیان اعتباری می‌شود.

در بانک خاورمیانه، بررسی ریسک اعتباری برای هر مشتری با ارزیابی اولیه مشخصات مالی، تاریخچه اعتباری، چشم‌انداز کسب و کار و ساختار مدیریت و مالکیت مشتری آغاز می‌گردد. با استفاده از مدل‌های رتبه بندی تجربی مخصوص هر صنعت و بر اساس داده‌های موجود، به هر مشتری اعتباری رتبه ریسک در محدوده AAA تا C / CC اختصاص داده می‌شود، که این رتبه نشانگر احتمال نکول (PD) مشتری در طول سال مالی آینده است. مدیریت ریسک بانک رتبه بندی اعتباری مشتریان را به صورت مداوم مورد بررسی قرار می‌دهد تا بر تغییرات وضعیت ریسک مشتریان نظارت داشته باشد.

در ارائه نظرات در خصوص ریسک اعتباری مشتریان، علاوه بر رتبه ریسک، وثیقه، تمرکز در حوزه صنعت، میزان کل خط اعتباری تخصیص داده شده به

1. Risk Committee
2. Guidelines - Corporate governance principles for banks
3. Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)
4. National Development Fund

موجودی نقد و شبه نقد

این سرفصل با توجه به رشد مشتریان و افزایش سپرده‌گذاری آن‌ها، همچنین اتخاذ سیاست محطاتانه در دوران همه‌گیری ویروس کرونا (COVID19) نسبت به سال قبل ۲۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد موجودی نقد و معادل نقدی بانک، به یادداشت شماره ۹ صورت‌های مالی گزارش

سالانه مراجعه کنید.

تسهیلات اعطایی

با توجه به ترازنامه، تسهیلات اعطایی به مشتریان تقریباً ۲۲ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است که این افزایش ناشی از تقاضای شدید تسهیلات شرکتی می‌باشد. جدول ۵ رفتار بازپرداخت تسهیلات گیرندگان ریالی (تسهیلات جاری) را نشان می‌دهد. جدول ۶ نیز تسهیلات را بر اساس وضعیت پرداخت به تفکیک نشان می‌دهد.

جدول ۵- رفتار بازپرداخت تسهیلات گیرندگان ریالی (تسهیلات جاری)

درصد از کل	توضیح	وضعیت دیر پرداخت برای مشتریان جاری
۱۰٪	بدون دیرکرد	عالی
۳۸٪	بین ۱ تا ۷ روز دیرکرد	خوب
۱۹٪	بین ۷ تا ۲۵ روز دیرکرد	متوسط
۲۸٪	بین ۲۵ تا ۶۰ روز دیرکرد	پایین تر از متوسط
۵٪	هیچ بازپرداختی نداشتند	سایر
۱۰۰٪		کل مشتریان جاری

جدول ۶- رفتار بازپرداخت تسهیلات گیرندگان بر حسب سر فصل‌های جاری و غیر جاری (تسهیلات ریالی)

درصد از کل	توضیح	وضعیت سر فصل
۹۷٫۳٪	کمتر از دو ماه	جاری
۰٫۳٪	بین ۲ ماه تا ۶ ماه	سرسید گذشته
۱٫۲٪	بین ۶ ماه تا ۱۸ ماه	معوق
۱٫۲٪	بیش از ۱۸ ماه	مشکوک الوصول
۱۰۰٪		کل مشتریان جاری

معرض ریسک اعتباری، به یادداشت‌های ۱-۳-۴۸ «توزیع بخش اقتصادی تسهیلات و سرمایه‌گذاری در سهام و تمرکز درون یا برون مرزی آن» و ۲-۴۹ «تمرکز جغرافیایی اقلام عمده دارایی‌ها و بدهی‌ها و درآمد» صورت‌ها مالی گزارش سالانه مراجعه کنید.

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد کیفیت، تمرکز، وثیقه، توزیع صنعت و مدیریت تسهیلات، به یادداشت ۴۸،۳ (ریسک اعتباری) صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه کنید.

اوراق بهادار

در ترازنامه تلفیقی منتهی به سال مالی ۱۳۹۸، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار خزانه اسلامی، اوراق قرضه دولتی و اوراق بهادار شرکت‌ها در مجموع ۲۸ هزار میلیارد ریال است. بانک از پورتنوی اوراق بهادار در درجه اول جهت مدیریت ریسک بازر و نقدینگی استفاده می‌کند و همچنین با توجه به شرایط بازار به دنبال اخذ بازده مناسب اقتصادی از این سرمایه‌گذاری‌ها می‌باشد. برای اطلاعات بیشتر در مورد اوراق بهادار بدهی، به یادداشت ۱۲،۲ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه کنید.

سهام

بانک به دلیل ملاحظات مقرراتی و مرتبط با کفایت سرمایه تصمیم بر خروج از پورتنوی خرید و فروش سهام گرفته است. میزان سرمایه‌گذاری‌ها در سهام در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹، ۳۰۲،۳۸۸ میلیون ریال بوده است. (این مبلغ در سال گذشته در حدود ۲۶۶،۹۷۱ میلیون ریال بوده است). برای اطلاعات بیشتر در مورد سرمایه‌گذاری در سهام به یادداشت ۱۲،۱ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه کنید.

دارایی‌های زیر خطی

میزان تعهدات زیر خطی ترازنامه بانک در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹، از حدود ۴۸ هزار میلیارد ریال در سال قبل، به ۶۳ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. برای اطلاعات بیشتر در مورد اقلام زیر خطی به یادداشت ۴۴ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه کنید.

توزیع دارایی‌های اعتباری بر اساس نوع صنعت و منطقه جغرافیایی

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد توزیع جغرافیایی و صنعت دارایی‌های در

سیستم رتبه‌دهی اعتباری

سیستم رتبه‌دهی اولیه ریسک، شامل تعداد زیادی از مدل‌های رتبه‌بندی تجربی و داخلی است که مبتنی بر صنایع مختلف می‌باشد. چنین مدل‌هایی معمولاً براساس ترکیبی از اطلاعات موجود در صورت‌های مالی همراه با اطلاعات خاص مشتریان و بر اساس داده‌های تاریخی نکول آن‌ها می‌باشد. تیم ریسک اعتباری به صورت دوره‌ای مدل‌ها را براساس تجربه تاریخی نکول مشتریان به گونه‌ای می‌سنجد که رتبه‌های ریسک و احتمال نکول مشتریان سازگاری لازم را با دسته‌های مختلف صنعت داشته باشد.

تعیین پارامترهای ریسک اعتباری

میزان عملکرد و مناسب بودن پارامترهای ریسک سرمایه بانک به طور منظم مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. کیفیت صحت هر پارامتر با مقایسه مقادیر پیش بینی شده و نتایج تحقق یافته سنجیده می‌شود. همچنین با سنجش هر پارامتر با استانداردهای خارجی و یا روش‌های اندازه‌گیری جایگزین می‌توان کیفیت صحت پارامترها را تایید نمود.

احتمال نکول

احتمال نکول (PD) یک تخمین تجربی از میانگین نرخ نکول یک ساله مشتری در شرایط اقتصادی مختلف است. روش تخمین PD برای مشتریان اعتباری با رتبه ریسک آن‌ها و تعریف نکول طبق بازل ۳، یکسان است. «نکول» به معنی

از چک‌های وصولی تجاری به عنوان وثیقه، به بانک این امکان را می‌دهد که به طور مداوم بر جریان نقدی و عملکرد تجاری تسهیلات گیرنده نظارت داشته باشد. همچنین بانک جهت اطمینان از تحقق به موقع تعهدات اعتباری تسهیلات گیرنده در مقابل بانک، به عنوان حمایت اخلاقی، از سهامداران و مدیران اصلی شرکت‌ها ضمانت‌های شخصی وثیقه می‌گیرد (به عنوان مثال اقامتگاه‌های اصلی).

طبق بازل ۳، بانک در محاسبه سرمایه نظارتی از تاثیر وثایق در کاهش ریسک اعتباری استفاده کرده است. وثایق واجد شرایط جهت کاهش ریسک اعتباری در درجه اول شامل سپرده‌های نقدی و اوراق بهادار قابل فروش می‌باشد که توسط تسهیلات گیرندگان ارائه می‌شود. همانطور که در جدول ۳ نشان داده شده است (دارایی‌های موزون شده به ریسک طبق رویکرد استاندارد بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹)، کاهش اصلی در مقدار اکسپوزر در معرض ریسک، پس از اجرای تکنیک CRM^۳ مربوط به تسهیلات با اشخاص حقیقی، حقوقی و تسهیلات غیرجاری می‌باشد.

آزمون بحران

در جدول زیر تاثیر سناریوهای مختلف آزمون بحران بر روی نسبت کفایت سرمایه بانک (CAR) قابل مشاهده است. اکسپوزر اعتباری در آزمون بحران شامل تسهیلات به شرکت‌های حقوقی، تامین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی و تعهدات زیر خطی ترازنامه می‌باشد که تمامی این‌ها حدود ۸۰ درصد دارایی‌های موزون شده به ریسک^۴ بانک را تشکیل می‌دهد. تسهیلات به بانک‌ها ۱۰ درصد به اشخاص حقیقی کمتر از ۲ درصد دارایی‌های موزون شده به ریسک بانک را تشکیل می‌دهد و مابقی این دارایی‌ها موزون به ریسک شامل اکسپوزر تسهیلات غیرجاری، دارایی‌های غیر اعتباری و به مقدار محدود سرمایه گذاری در سهام است. در زیر مفروضات در نظر گرفته شده جهت آزمون بحران به جزئیات تشریح شده است.

جدول ۷- آزمون بحران طبق رویکرد F-IRB

کفایت سرمایه طبق رویکرد بازل F-IRB	وزن ریسک پور تفوی تسهیلات حقوقی	پور تفوی تسهیلات حقوقی					رتبه A- و به بالا (درصد)	سناریو بحران اقتصادی
		رتبه CC/C (درصد)	رتبه CCC- تا CCC+ (درصد)	رتبه B- تا B+ (درصد)	رتبه BB- تا BB+ (درصد)	رتبه BBB- تا BBB+ (درصد)		
۱۱۷٪	۱۱۳٪	۷٪	۳۵٪	۲۰٪	۱۴٪	۲۱٪	۱/۱٪	شرایط عادی ^۱
۱۱۰٪	۱۳۴٪	۴۲٪	۲۰٪	۱۴٪	۲۱٪	۱/۱٪	۰/۰٪	آزمون بحران ۱ (شرایط بحرانی ملایم) ^۲
۹۶٪	۱۵۵٪	۶۳٪	۱۴٪	۲۱٪	۱/۱٪	۰/۰٪	۰/۰٪	آزمون بحران ۲ (شرایط بحرانی متوسط) ^۳
۶۶٪	۱۷۰٪	۷۷٪	۲۱٪	۱/۱٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	آزمون بحران ۳ (شرایط بحرانی خیلی شدید) ^۴

۱- شرایط عادی:

الف. فرض کنید ترکیب دارایی‌ها و وزن ریسک معادل داده‌های صورت‌های مالی منتهی به تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ باشد.

۲- آزمون بحران ۱ (شرایط بحرانی ملایم)

الف. رتبه تسهیلات اعطائی به شرکت‌ها یک رتبه تنزل پیدا کنند. (معادل سه درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه CCC+ و کمتر، به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

۳- آزمون بحران ۲ (شرایط بحرانی متوسط)

الف. رتبه تسهیلات اعطائی به شرکت‌ها دو رتبه تنزل پیدا کنند. (شش درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه B+ و کمتر به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

پ. اکسپوزر تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی یک کاردینال تنزل پیدا کند. (مطابق با Basel's supervisory slotting criteria for specialized lending)

۴- آزمون بحران ۳ (شرایط بحرانی شدید)

الف. رتبه تسهیلات اعطائی به شرکت‌ها سه رتبه تنزل پیدا کنند. (نه درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه BB+ و کمتر به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

پ. اکسپوزر تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی دو کاردینال تنزل پیدا کند. (مطابق با Basel's supervisory slotting criteria for specialized lending)

ستد، اوراق بهادار و سهام و همچنین دارایی‌های در معرض ریسک نرخ ارز (خارجی) در معرض ریسک بازار هستند.

کمیته دارایی‌ها / بدهی‌ها (ALCO) وظیف مدیریت ریسک بازار را برعهده دارد.

ریسک بازار

در این بخش، به ریسک ناشی از تغییر در شرایط بازار و تاثیر منفی بر ارزش دارایی‌ها، بدهی‌ها و سودآوری بانک، اشاره خواهد شد. دارایی‌های قابل داد و

1. Exposure-at-Default
2. Loss-Given-Default
3. Credit Risk Mitigation

۴. به جز ریسک بازار و ریسک عملیاتی

۵. طبق سند بازل تسهیلات اعطائی جهت ایجاد پروژه‌ها به ۵ طبقه دسته بندی می‌شوند. وزن‌های دسته‌های ۱ تا ۴ به ترتیب ۷۰ درصد، ۹۰ درصد، ۱۱۵ درصد و ۲۵۰ درصد می‌باشد و اگر پروژه‌ای در دسته ۵ (نکول) قرار بگیرد می‌باید ذخیره‌های برابر با کل مبلغ اکسپوزر در نظر گرفته شود و از این رو مبلغ اکسپوزر از سرمایه بانک کاسته می‌شود.

حرکت‌های آتی در نرخ بازار قابل پیش بینی است. با تخمین VaR و انجام آزمون بحران تحت سناریوهای مختلف کلان اقتصادی میزان آسیب پذیری بانک در برابر ریسک مشخص خواهد شد. هدف از این آزمون‌ها ارائه مکانیسم هشدار زود هنگام در مورد شوک‌های سیستمیک است. محاسبه VaR با استفاده از انحراف معیار روزانه برای افق ۱۰ روزه و با احتمال یک درصد زیان انجام می‌شود.

ریسک نرخ بهره

به دلیل تحولات اخیر بازار بدهی در ایران، بانک با افزایش سطح ریسک نرخ بهره مواجه است و ممکن است با رعایت محدودیت‌های نظارتی در نرخ بهره، بخشی از منابع خود را از دست دهد. این در حالی است که سایر بانک‌ها به طور قابل توجهی از چنین مقرراتی پیروی نمی‌کنند.

ریسک نرخ بهره روی اقلام معاملاتی (IRRBTB)

تنها دارایی قابل داد و ستد بانک در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹، اوراق مشارکت دولتی و غیر دولتی است. با وجود بازار ثانویه نسبتاً کوچک اوراق قرضه در ایران، شاهد افزایش قابل توجهی در حجم این اوراق بوده ایم و انتظار می‌رود IRRBTB بخش بزرگی از ریسک بازار بانک را تشکیل دهد. با توجه به ماهیت این دارایی‌ها، ممکن است ارزش آنها به دلیل طیف وسیعی از عوامل از جمله بازده، نقدینگی بازار، همبستگی بین بازار و نوسانات بازار تغییر کند. جدول زیر تأثیر تغییر موازی نرخ بهره دارایی‌های قابل داد و ستد را نشان می‌دهد.

جدول ۸- آزمون بحران IRRBTB: حساسیت ارزش بازار به دلیل تغییر موازی در منحنی بازده

گروه				
اقلام	۴ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۴ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها
۱۳۹۸/۱۲/۲۹				
اوراق بهادار با درآمد ثابت (میلیون ریال)	۱,۷۱۴,۷۴۰	۷۷۴,۶۶۲	(۹۵۰,۵۴۰)	(۱,۷۴۳,۱۰۷)
۱۳۹۷/۱۲/۲۹				
اوراق بهادار با درآمد ثابت (میلیون ریال)	۲۰۹,۹۲۰	۱۰۳,۰۹۱	(۹۹,۵۴۸)	(۱۹۵,۷۳۵)

بازپرداخت زود هنگام) در پورتفوی تسهیلات خود استفاده نمی‌کند. در اثر افزایش در نرخ بهره در کوتاه مدت سودآوری بانک ممکن است کاهش یابد. جدول زیر تأثیر تغییر موازی نرخ بهره در اقلام غیر معاملاتی را نشان می‌دهد.

در جلسات هفتگی کمیته دارایی‌ها و بدهی‌های بانک، مسائل مربوط به ریسک بازار، به مدیریت ارشد ارائه می‌شود و توصیه‌های لازم در خصوص کنترل این ریسک مطرح می‌گردد. چارچوب ریسک بازار بانک شامل سیاست‌ها، روش‌های اعتبار سنجی و مدل‌های ارزیابی است. واحد مدیریت ریسک به طور مداوم با استفاده از رویه‌ها و مدل‌های متنوع ریسک بازار را بررسی و ارزیابی می‌نماید.

گزارش‌دهی از ریسک بازار

در حال حاضر بانک برای محاسبه ریسک بازار، رویکردی را شبیه به روش ساده شده بازل ۳^۱ (منتشر شده در ژانویه ۲۰۱۹) که با توجه به اقتصاد ایران تعدیل شده است، اتخاذ کرده است. برای اطلاعات بیشتر به یادداشت ۲-۷-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه شود.

اندازه‌گیری ریسک بازار

علاوه بر گزارش‌های نظارتی، بانک برای اندازه‌گیری و کنترل ریسک بازار از چندین مدل داخلی استفاده می‌کند از جمله مدل‌های بر اساس روش VaR^۲ و تأثیر تغییرات نرخ بهره یکسان در تمامی سررسیدها بر روی دارایی‌های نگهداری شده در دفاتر معاملاتی^۳ (IRRBTB) و غیرمعاملاتی^۴ (IRRBB) می‌باشد. میزان اکسپوزر در معرض ریسک بازار که ناشی از ریسک نرخ بهره، ارزش خارجی و سهام است با استفاده از مدل‌های داخلی اندازه‌گیری و کنترل می‌شوند.

در روش VaR فرض می‌شود که باتوجه به تغییرات تاریخی مشاهده شده،

ریسک نرخ بهره دارایی‌ها و بدهی‌های غیر معاملاتی (IRRBTB)

بانک از نرخ شناور یا از اختیار قابل توجهی در ارائه نرخ بهره (به عنوان مثال

1. Basel 3 Simplified Standardised Approach

2. Value at Risk

3. Interest Rate Risk on Trading Book (IRRBTB)

4. Interest Rate Risk on Banking Book (IRRBB)

جدول ۹- آزمون بحران IRRTB: حساسیت ارزش بازار به دلیل تغییر موازی در منحنی بازده

گروه				
۴ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۴ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	اقلام
۱۳۹۸/۱۲/۲۹				
(۲,۱۲۷,۴۱۸)	۱,۰۶۳,۷۰۹	(۱,۰۶۳,۷۰۹)	۸۰۰	تسهیلات (میلیون ریال)
۱,۶۰۰	(۸۰۰)	۸۰۰	(۱,۶۰۰)	اوراق بهادار با درآمد ثابت (میلیون ریال)
۲,۲۴۵,۱۰۹	(۱,۱۲۲,۵۵۵)	۱,۱۲۲,۵۵۵	(۲,۲۴۵,۱۰۹)	سپردهها (میلیون ریال)
۱۱۹,۲۹۱	(۵۹,۶۴۶)	۵۹,۶۴۶	(۱۱۹,۲۹۱)	مجموع (میلیون ریال)
۱۳۹۷/۱۲/۲۹				
(۱,۹۷۱,۹۹۲)	۹۸۵,۹۹۶	(۹۸۵,۹۹۶)	۸۰۰	تسهیلات (میلیون ریال)
۱,۶۰۰	(۸۰۰)	۸۰۰	(۱,۶۰۰)	اوراق بهادار با درآمد ثابت (میلیون ریال)
۲,۰۱۴,۵۴۴	(۱,۰۰۷,۲۷۲)	۱,۰۰۷,۲۷۲	(۲,۰۱۴,۵۴۴)	سپردهها (میلیون ریال)
۴۴,۱۵۲	(۲۲,۰۷۶)	۲۲,۰۷۶	(۴۴,۱۵۲)	مجموع (میلیون ریال)

ریسک نرخ ارز

ریسک نرخ ارز بانک عمدتاً ناشی از تعهدات خارج از ترازنامه مانند اعتبارات اسنادی جهت واردات کالا است. بانک خاورمیانه برای بهره‌برداری از تغییرات احتمالی قیمت ارز وارد معاملات ارزی نمی‌شود اما گاهی اوقات در فاصله زمانی کوتاه، عمدتاً به دلیل انجام تعهدات مربوط به مشتریان خود، موقعیت باز ارزی ایجاد می‌کند.

- جداول مندرج در یادداشت ۴۸.۵.۵.۲ صورت‌های مالی گزارش سالانه، اثرات احتمالی بر درآمد بانک را با توجه به ریسک نرخ ارز تحت مدل‌های تک دارایی و واریانس-کواریانس ارزش در معرض خطر (VaR) را نشان می‌دهد.
- جداول در یادداشت ۴۸.۵.۶ صورت‌های مالی گزارش سالانه مقدار سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک نرخ ارز را تحت مدل‌های تک دارایی و واریانس-کواریانس ارزش در معرض خطر (VaR) را نشان می‌دهد.

ریسک سهام

پورتنوی سرمایه‌گذاری بانک در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ برابر با ۳۰۲ میلیارد ریال شامل سرمایه‌گذاری استراتژیک در شرکت بیمه عمرخاورمیانه (در حدود ۳۰۰ میلیارد ریال) بوده است. اطلاعات تکمیلی در یادداشت ۱۲.۱ صورت‌های مالی گزارش سالانه در دسترس می‌باشد.

ریسک‌های عملیاتی

هفت نوع ریسک عملیاتی طبق کمیته بازل عبارتند از:

- تخلف داخلی
 - سواستفاده خارجی
 - ایمنی محیط کاری و فعالیت‌های استخدای
 - مشتریان، محصولات و فعالیت‌های تجاری بانک
 - خسارات فیزیکی
 - اختلال در سیستمها و امکانات بانک
 - شکست در اجرای فرآیندها و خدمات بانکی
- بخش مدیریت ریسک از این دسته‌ها برای شناسایی و ارزیابی ریسک‌های عملیاتی به عنوان بخشی از چارچوب «خود ارزیابی ریسک و کنترل» (RCSA) استفاده می‌کند.

روش خودارزیابی ریسک و کنترل (RCSA)

فرایند ارزیابی ریسک عملیاتی از روش خود ارزیابی ریسک و کنترل (RCSA)

پیروی می‌نماید، که براساس آن:

هر یک از شعب و واحدهای ریسک‌پذیر بانک دارای یک نماینده مشخص RCSA هستند که مسئول انجام فرایند ارزیابی درخصوص ریسک‌های واحد خود با همکاری یک کارشناس ریسک می‌باشد.

- نمایندگان تعیین شده RCSA، فراوانی و شدت ریسک‌های عملیاتی شناسایی شده را تعیین کرده و آن‌ها را به دو دسته «ریسک‌های با اهمیت» و «ریسک‌های کم‌اهمیت» طبقه‌بندی می‌نمایند.
- رؤسای کلیه واحدهای ریسک‌پذیر (به کمک کارشناس ریسک مربوطه) موظفاند کلیه «ریسک‌های با اهمیت» شناسایی شده در واحد خود را بررسی کرده و جهت کاهش ریسک‌ها روش‌های کنترلی پیشنهاد دهند.
- واحد ریسک، پس از به کارگیری روش‌های کنترلی، تمام ریسک‌های باقیمانده را به عنوان ریسک‌های با اهمیت لحاظ می‌کند و در فهرست انبار ریسک آ قرار می‌دهد.

با استفاده از RCSA، تا به امروز ریسک‌های عملیاتی متعددی در بخشهای مختلف بانک و شعب شناسایی شده است.

سامانه شناسایی ریسک‌های عملیاتی

سامانه شناسایی ریسک‌های عملیاتی یک سامانه آنلاین است و تمامی پرسنل بانک (کارمندان و مدیران) به آن دسترسی دارند. این سامانه با هدف شناسایی ریسک‌های فرآیندهای بانک جهت پیشگیری از سواستفاده‌های داخلی و خارجی و همچنین اعمال کنترل‌های مناسب پیاده سازی گردید. تا به امروز ریسک‌های متعددی در این سامانه گزارش و مرتفع شده‌اند.

فرایند خدمات و محصولات جدید (NPSP)

ریسک عملیاتی ناشی از محصولات و خدمات جدید درون بانک و شعب، در یک چارچوب منظم و به کمک دستورالعمل فرایند خدمات و محصولات جدید بانک (NPSP)، به درستی شناسایی و کاهش می‌یابد.

انبار ریسک

در انبار ریسک‌ها بر اساس ماهیتشان دسته بندی، جمع‌آوری و ارزیابی می‌گردند. انبار ریسک بانک خاورمیانه شامل ریسک اعتباری، ریسک بازار، ریسک عملیاتی، ریسک نقدینگی، ریسک تمرکز، ریسک تطبیق با قوانین و شهرت می‌باشد. در انبار پس از دسته بندی بر اساس ماهیت جزئیات ریسک تشریح و اقدامات لازم جهت مواجهه و کاهش آن بیان می‌گردد.

رویکرد اندازه‌گیری استاندارد به روز شده

در حال حاضر سرمایه لازم برای پوشش ریسک‌های عملیاتی با استفاده از مدل

- درآمد تسهیلات اعطایی، درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل نگهداشت تا سررسید، درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل داد و ستد و سایر درآمدهای ناشی از بهره
 - هزینه سود سپرده‌ها
 - داراییهای بهره‌زای ترازنامه شامل کل تسهیلات اعطایی، اوراق و سایر دارایی‌های بهره‌زا
 - کارمزدها و حق العمل
 - خالص سود (زیان) از دارایی‌های قابل داد و ستد
- جدول زیر محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی با استفاده از روش USMA را نشان می‌دهد.

استاندارد بازل ۳ (USMA^۱) به روز شده با محاسبه‌ی شاخص کسب و کار بر پایه درآمدها و هزینه‌های بهره‌ای، خدماتی و کارمزدی، و مالی بدست می‌آید. مطابق این رویکرد، ابتدا شاخص کسب و کار (BI^۲) براساس درآمدها و هزینه‌های بهره‌ای، کارمزدهای دارایی‌های بهره‌زا و سود و زیان حاصل از سرمایه‌گذاری‌های بانک محاسبه شده و سپس مبلغ BI به مؤلفه تجاری (BIC^۳) تبدیل می‌گردد و مطابق دستورالعمل‌های بازل ۳، سرمایه موردنیاز ریسک عملیاتی اندازه‌گیری می‌شود. از آنجا که BIC بانک کمتر از ۱ میلیارد یورو است، نیازی به تعدیل سرمایه ریسک عملیاتی بانک با استفاده از مؤلفه ضرر داخلی (ILM^۴) نیست.

در مدل USMA میانگین سه ساله هر یک از اجزای زیر استفاده می‌شود.

جدول ۱۰ - محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی بر اساس روش USMA

فاکتورها	زیر فاکتورها	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	میانگین
	درآمد تسهیلات اعطایی	۹,۱۳۵,۸۰۵	۱۱,۲۰۸,۴۰۲	۱۲,۴۲۷,۸۳۴	
	درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل نگهداشت تا سررسید	۱,۲۶۴,۷۹۹	۱,۰۶۳,۲۳۷	۲,۴۸۴,۱۹۱	
	درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل داد و ستد	۶۳۸,۳۸۶	-	۲,۴۴۱,۳۸۵	
	سایر درآمدهای ناشی از بهره	۹۶,۵۳۲	۶۸,۲۶۹	۸۶,۶۷۷	
	حاصل جمع	۱۱,۱۳۵,۵۲۲	۱۲,۳۳۹,۹۰۸	۱۷,۴۴۰,۰۸۷	۱۳,۶۳۸,۵۰۶
	هزینه سود سپرده‌ها	۸,۱۱۶,۸۶۲	۸,۶۴۴,۷۲۱	۱۰,۰۰۵,۶۹۴	۸,۹۲۲,۴۲۶
	کل تسهیلات اعطایی، اوراق و سایر دارایی‌های بهره‌زا	۷۶,۷۲۴,۱۸۸	۱۱۱,۹۴۰,۳۷۹	۱۵۷,۱۴۱,۲۹۲	۱۱۵,۲۶۸,۶۲۰
	درآمد سود سهام و واحدهای صندوق سرمایه‌گذاری	۱۶۸,۴۰۵	۳۴۸,۴۱۳	۳۶۹,۴۴۸	۲۹۵,۴۲۲
	شامل حق الوکاله، گشایش‌های اعتبارات اسنادی و صدور ضمانت نامه‌ها	۱,۹۵۱,۸۷۵	۲,۴۶۶,۵۵۲	۴,۴۱۹,۱۳۹	۲,۹۴۵,۸۵۵
	هزینه کارمزدها و حق العمل	۸۹,۳۴۴	۱۴۱,۲۷۵	۱۳۲,۰۱۳	۱۲۰,۸۷۷
	سایر درآمدها از دارایی‌های غیر جاری	-	-	-	-
	سایر هزینه‌های عملیاتی	-	-	-	-
	جمع سود (زیان) تحقق یافته سرمایه‌گذاری‌ها + سود (زیان) خرید و فروش ارز	(۴۲,۷۱۶)	۸۶,۱۸۹	۱۲۱,۸۶۳	-
	خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه‌گذاریها	-	-	-	-
	سود(زیان) تسعیر ارز	۴۱۲,۰۲۲	۲,۷۷۹,۸۷۱	۳۰,۲۹,۳۳۴	-
	حاصل جمع	۳۶۹,۳۰۶	۲,۸۶۶,۰۶۰	۳,۱۵۱,۱۹۷	۲,۱۲۸,۸۵۴
	شاخص کسب و کار	۷,۹۶۳,۶۷۶			
	مؤلفه شاخص کسب و کار	۹۵۵,۶۴۱			
	سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی (میلیون ریال)	۹۵۵,۶۴۱			

۳.۲. افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR)

اصول افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR^۵)

نحوی که در شرایط بحرانی پاسخگوی نیازهای نقدینگی حداقل ۳۰ روز آن‌ها باشد. پیاده‌سازی رهنمودهای LCR سبب می‌شود که بانک‌ها میزان لازم HQLA ذخیره نمایند تا در زمان بحران‌های مالی، بانک مرکزی به عنوان نهاد ناظر زمان کافی داشته باشد تا بتواند اقدامات اصلاحی و موثر در بازار ایجاد نماید. نسبت LCR که به صورت درصد بیان می‌شود از تقسیم دارایی HQLA بر میزان برآوردی خالص خروج وجه نقد در یک بازه ۳۰ روز تحت شرایط بحرانی بدست می‌آید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص مدیریت و تحلیل نقدینگی می‌توان به صورت‌های مالی گزارش سالانه بانک مراجعه نمود:

- جدول نسبت نقدینگی (یادداشت ۲-۵-۴-۴۸)
- تحلیل سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها (یادداشت ۳-۵-۴-۴۸)
- تحلیل سررسید قراردادهای بدهی‌های مالی (یادداشت ۴-۵-۴-۴۸)

کمیت بازل با هدف ارتقا توانمندی بانک‌ها در تأمین نقدینگی خود در شرایط بحرانی موقت در سال ۲۰۱۰، اقدام به انتشار رهنمودهایی تحت عنوان نسبت پوشش نقدینگی (LCR) نمود. در همین راستا، بانک مرکزی ج.ا.ا نیز به تدوین و ابلاغ دستورالعمل «حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی مؤسسات اعتباری» در تاریخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۵ اقدام نمود. مطابق دستورالعمل مذکور، بانک‌ها ملزم گردیدند تا LCR خود را از سال ابلاغ و لازم الاجرا شدن (۱۳۹۶ ه.ش) این الزامات، حداقل معادل ۶۰ درصد رعایت نموده و در طی مدت ۴ سال و هر سال معادل ۱۰ درصد این نسبت را افزایش داده تا سال ۱۴۰۰ به نسبت حداقل ۱۰۰ درصد دست یابند. رهنمود LCR، بانک‌ها را موظف می‌نماید میزان لازمی از دارایی‌ها با کیفیت نقدشوندگی بالا (HQLA^۶) شامل وجه نقد و سایر دارایی‌های سریع معامله نگهداری نمایند به

1. Updated Standardized Measurement Approach
 2. Business Indicator
 3. Business Indicator Component
 4. Internal Loss Multiplier
 5. LCR (Liquidity Coverage Ratio)
 6. HQLA (High Quality Liquid Assets)

LCR بانک خاورمیانه در پایان اسفند ۱۳۹۸ برابر ۹۹٪ بوده است. شایان ذکر است، اختلاف قابل توجهی بین محاسبه LCR بر مبنای حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی و محاسبه LCR بر مبنای رهنمودهای بازل وجود دارد. به عنوان مثال، در رهنمودهای بازل، سپرده‌های بین بانکی با ضریب ۱۰۰ درصد در ورودی و خروجی محاسبات LCR لحاظ می‌گردد در صورتی که بر مبنای دستورالعمل حداقل الزامات ریسک نقدینگی ابلاغی از سوی بانک مرکزی، سپرده‌های بین بانکی با ضریب صفر درصد در ورودی محاسبات LCR در نظر گرفته می‌شود و همین امر سبب کاهش قابل توجه LCR نظارتی بانک نسبت به محاسبه بر مبنای رهنمودهای بازل گردیده است.

- صورت ریز سررسیدهای بدهی‌های مالی ارزی (یادداشت ۲-۴-۵-۴۸)
- برنامه مقابله با بحران (یادداشت ۶-۴-۴۸)

اجزای کلیدی LCR

اجزای اصلی تشکیل دهنده نسبت LCR شامل مقدار و ترکیب دارایی‌های مربوط به HQLA و جریانات ورودی و خروجی وجه نقد (عمدتاً به صورت تغییرات در حجم سپرده‌ها، میزان تسهیلات اعطایی و پرتفوی اوراق بانک مشاهده می‌شود)، می‌باشد.

جدول ۱۱- محاسبه نسبت پوشش نقدینگی

سال مالی ۱۳۹۸		مبلغ	مبلغ موزون شده
دارایی‌های با کیفیت نقدشوندگی بالا (HQLA)			
۱	دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۱	۳۵,۲۳۵,۸۰۵	۳۵,۲۳۵,۸۰۵
۲	دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۲ گروه الف	-	-
۳	دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۲ گروه ب	-	-
۴	جمع کل دارایی‌های نقد با کیفیت	۳۵,۲۳۵,۸۰۵	۳۵,۲۳۵,۸۰۵
جریان‌های نقد خروجی			
۵	سپرده‌های خرد	۱۲,۳۳۹,۱۰۹	۱,۶۷۴,۶۶۳
۶	سپرده‌های عمده	۱۰۹,۰۸۹,۸۳۴	۱۶,۰۳۵,۶۲۹
۷	هرگونه دیون دیگر نزد بانک که باید ظرف ۳۰ روز آینده پرداخت شوند	۱۲,۱۱۲,۷۲۰	۱۱,۱۸۴,۴۲۸
۸	سایر منابع و تعهدات	۶۴,۶۱۵,۸۷۴	۱۴,۱۵۳,۲۴۵
۹	جمع کل خروجی‌ها	۱۹۸,۱۵۷,۵۳۷	۴۳,۰۴۷,۹۶۶
ورودی‌ها			
۱۰	ورودی ناشی از تسهیلات حقیقی و حقوقی	۸,۵۵۴,۹۸۲	۲,۸۰۲,۶۷۲
۱۱	مطالبات از بانک مرکزی (سپرده قانونی)	۳,۰۶۰,۷۵۱	۳,۰۶۰,۷۵۱
۱۲	جریانات نقدی ورودی مورد انتظار از مؤسسات اعتباری ۱	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	-
۱۳	سایر ورودی‌ها	۲,۹۳۰,۷۷۶	۱,۴۶۵,۳۸۸
۱۴	مجموع ورودی‌ها	۲۶,۵۴۶,۵۰۹	۷,۳۲۸,۸۱۱
۱۵	دارایی‌های با کیفیت نقدشوندگی بالا	۳۵,۲۳۵,۸۰۵	۳۵,۲۳۵,۸۰۵
۱۶	خالص جریانات نقدی (با لحاظ سقف ورودی ۷۵ درصد خروجی)	۳۵,۷۱۹,۱۵۵	۳۵,۷۱۹,۱۵۵
۱۷	نسبت پوشش نقدینگی (LCR)		۹۹٪

۱. طبق دستورالعمل بانک مرکزی، ردیف مذکور شامل سپرده‌های بانکی شبانه بین بانکی است و در خصوص سپرده‌های شبانه بین بانکی، مطابق دستورالعمل بانک مرکزی، ضرایب ورود صفر لحاظ گردیده است.

مؤسسات عمومی غیردولتی و اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی و نهادهای عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری ۲۰ درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه در دسته الف از سطح دوم و با ضریب ۸۵ درصد موزون می‌گردد.

- اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره سایر مؤسسات اعتباری با پشتوانه کالا و دارایی‌های فیزیکی از جمله صکوک رهنی مسکن با ضریب نقدشوندگی ۷۵ درصد مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت سی روز گذشته بیش از ۲۰ درصد نباشد، سهام عادی ۵۰ شرکت فعال تر بورس اوراق بهادار به استثنای سهام مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد، مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت سی روز گذشته بیش از ۴۰ درصد نباشد، اوراق بهادار سریع‌ال معامله (به استثنای سهام عادی) منتشره سایر شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس و اوراق بهادار به استثنای مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد، مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت سی روز گذشته بیش از ۲۰ درصد نباشد و اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری بیش از ۲۰

اجزای دارایی‌های با نقدشوندگی بالا

رویه شناسایی دارایی‌های با نقدشوندگی بالا در بانک خاورمیانه منطبق با رهنمود حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی ابلاغی از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا صورت می‌پذیرد و دارایی‌ها را به سه گروه به شرح زیر تقسیم می‌نماید:

۱. سطح یک شامل اسکناس و نقد، سپرده‌های قابل برداشت نزد بانک مرکزی، اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت و یا بانک مرکزی، اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره یا تضمین شده توسط بانک تسویه بین‌المللی، صندوق بین‌المللی پول و بانک مرکزی اروپا و اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری صفر درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه که دارای بازار ثانویه قوی هستند و با ضریب ۱۰۰ درصد موزون می‌گردند.

۲. سطح دو به دو دسته تقسیم می‌گردد.

- دسته الف این سطح، دارایی‌هایی را در برمی‌گیرد که کاهش قیمت آن‌ها در ۳۰ روز گذشته کمتر از ۱۰٪ باشد و شامل اوراق بهادار سریع‌ال معامله (به استثنای سهام عادی) منتشره توسط ۵۰ شرکت فعال تر بورس و اوراق بهادار به استثنای مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی، اوراق بهادار سریع‌ال معامله منتشره نهادها و

مدیریت ریسک نقدینگی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است که ریسک‌های ۴ گانه بانک را بررسی و کنترل می‌نماید و از مهمترین فعالیت‌های آن بررسی و کنترل ریسک نقدینگی می‌باشد. واحد مالی بانک، مسئولیت نظارت بر وضعیت روزانه نقدینگی بانک را برعهده دارد و مدیریت روزانه وجه نقد، اوراق بدهی، سپرده‌های بین‌بانکی بانک را برعهده دارد. کمیته دارایی‌ها و بدهی‌های بانک (ALCO) به همراه کمیته ریسک نقدینگی، سیاست‌ها و مدیریت کلان ریسک نقدینگی را به عهده داشته و به صورت هفتگی برگزار می‌شوند. این کمیته‌ها مدیران ارشد بانک را از آخرین وضعیت نقدینگی بانک و نسبت LCR با خبر نموده و پیشنهادهای خود را ارائه می‌نمایند. مأموریت کمیته ریسک نقدینگی عبارت است از: حصول اطمینان از اعمال مؤثر مدیریت ریسک نقدینگی، حصول اطمینان از ساختار سازمانی کارا و اثربخش متناسب با اندازه، نوع و پیچیدگی فعالیت‌های بانک در حوزه ریسک نقدینگی، حصول اطمینان از تفکیک وظایف سیاست‌گذاری، اجرایی و نظارتی به طور کامل از یکدیگر در حوزه ریسک نقدینگی.

کمیته ریسک نقدینگی به صورت هفتگی وضعیت ترازنامه بانک را مورد بررسی قرار داده و بهترین ترکیب دارایی‌ها را با توجه به شرایط فعلی، پیش‌بینی آینده و حدود مقرر ریسک از جمله نقدینگی، کفایت سرمایه، بازار و عملیاتی انتخاب می‌نماید. شاخص‌هایی که بر پایه سودآوری و ریسک بانک محاسبه می‌شوند به عنوان ابزار تصمیم‌گیری در این کمیته مورد استفاده قرار می‌گیرند. کمیته ریسک نقدینگی علاوه بر LCR، شاخص‌های کمی ذیل را به منظور تصمیم‌گیری در خصوص تعیین ساختار بهینه دارایی‌ها، مورد استفاده قرار می‌دهد.

۱. محاسبه ورودی‌ها، خروجی‌ها و تغییر شکاف نقدینگی؛
۲. نسبت سپرده‌ها به تسهیلات؛
۳. بررسی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی؛
۴. بررسی حدود مقرر برای ارزش‌های مهم؛
۵. بررسی فهرست منابع تأمین مالی؛
۶. بررسی نقدشوندگی دارایی‌های سریع‌المعامله؛
۷. بررسی صد سپرده‌گذار برتر.

درصد و حداکثر ۱۰۰ درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد در دسته ب از سطح دوم و به ترتیب با ضرایب ۷۵ درصد و مابقی ۵۰ درصد موزون می‌گردند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توانید به یادداشت ۴-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه نمایید.

منابع تأمین مالی

تأمین منابع مالی بانک خاورمیانه عمدتاً از طریق سپرده‌های مشتریان حقیقی و حقوقی می‌باشد. بر اساس تحلیل و تجربه بانک، بخش قابل توجهی از سپرده‌ها را منابع پایدار تشکیل می‌دهند. واحد مالی مسئول مدیریت نیازهای نقدینگی روزانه بانک می‌باشد. برای مقابله با شرایط بحرانی احتمالی و عبور از آن، بانک خاورمیانه برای حفظ نقدینگی بالا بخشی از منابع خود را به صورت تسهیلات روزانه در بازار بین بانکی مصرف می‌کند و همچنین این قابلیت را دارد که اوراق بدهی خریداری شده را در بازار ثانویه به فروش برساند.

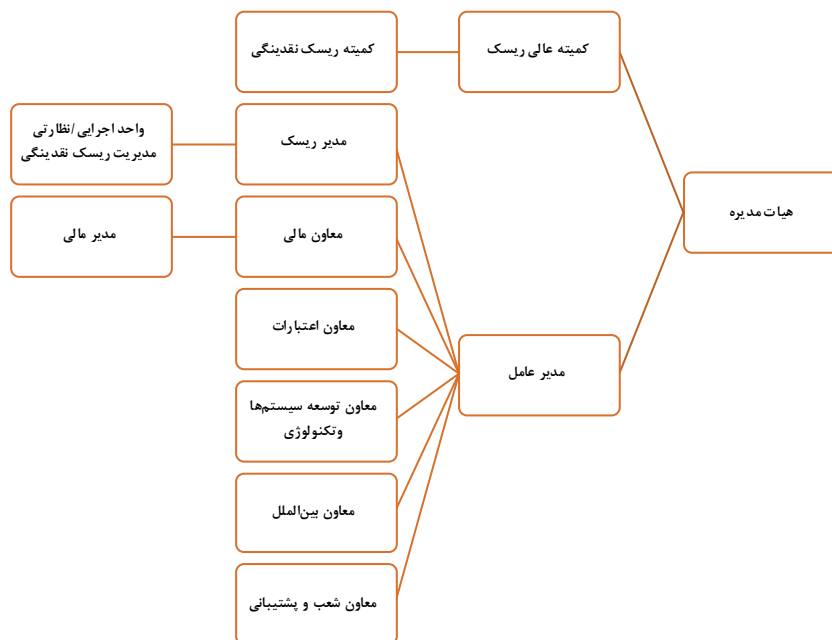
(جهت کسب اطلاعات بیشتر درباره منابع تأمین مالی به یادداشت ۱-۵-۴-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه نمایید.)

مدیریت منابع ارزی

با توجه به شرایط حاکم کنونی بر اقتصاد ایران عمده دارایی‌ها شامل HQLA و جریان‌ات و جوه نقد به صورت ریالی می‌باشند.

- جهت کسب اطلاع از وضعیت سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار ارزی به یادداشت ۱-۲۵ صورت‌های مالی گزارش سالانه مراجعه نمایید.
- جهت کسب اطلاع از گردش سپرده‌های سرمایه‌گذاری ارزی به یادداشت ۴-۱-۲۵ صورت‌های مالی گزارش سالانه را مطالعه نمایید.
- جهت کسب اطلاع از سررسید بدهی‌های مالی ارزی یادداشت ۲-۴-۵-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه را مطالعه نمایید.
- همچنین یادداشت ۵-۵-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک را نشان می‌دهد.

ساختار مدیریت ریسک نقدینگی بانک خاورمیانه به منظور مدیریت ریسک نقدینگی به شرح نمودار زیر است:

۱۱ درصد از مجموع سپرده‌های خروجی) در مجموع جریان نقد ورودی ماده ۴۱-۱ توزیع می‌گردد.

سناریو جایگزین ۴۵ روزه داینامیک:

- در بررسی سناریو ۴۵ روزه داینامیک، دوره مورد بررسی ۴۵ روز در نظر گرفته می‌شود و همچنین ضرایب ورودی‌ها و خروجی‌ها مطابق ماده ۴۰ و ماده ۴۱ "دستورالعمل" پنجاه درصد در مقایسه با سناریوی اصلی افزایش یافته‌اند تا میزان حد اکثر ۱۰۰ درصد.
- منابع مسدود شده قانونی بانک که توسط خروج سپرده‌ها مطابق بند ۱-۴۰ الی ۸-۴۰ "دستورالعمل" (معادل ۱۱ درصد از مجموع سپرده‌های خروجی) از مجموع جریان نقد ورودی ماده ۴۱-۱ کسر و به صورت میانگین موزون در سرفصل ماده ۲-۴۱ الی ۷-۴۱ توزیع می‌گردد. این بدین معنی است که بانک با آزاد شدن منابع مسدود شده (سپرده‌های خروجی) نزد بانک مرکزی فعالیت خود را در خصوص سرمایه‌گذاری و اعطای تسهیلات بصورت عادی در این سناریو ادامه خواهد داد.

سناریو جایگزین ۳۰ روزه:

- در بررسی سناریو جایگزین ۳۰ روزه در شرایط بحران، جریان‌های نقد خروجی معادل ۱۲۵ درصد از جریان وجوه نقد تعریف شده در "سناریو اصلی" (بند ۱-۴۰ الی بند ۲۳-۴۰) لحاظ می‌گردد.
- ضریب جریان نقد ورودی ناشی از بند ۷-۴۱ (که عمدتاً شامل سپرده‌های شبانه روزی بین بانکی می‌باشد) طبق انتظارات بانک در شرایط بحران برابر با ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است.
- سایر ضرایب وجوه نقد ورودی شامل ماده ۴۱ در مقایسه با "سناریو اصلی" ۷۵ درصد کاهش یافته است.
- وجه نقد و سپرده قانونی نزد بانک مرکزی در حد ارزش اسمی باقی می‌ماند و همچنین ارزش اوراق‌ها به میزان ۱۵ درصد سناریو اصلی تغییر می‌یابد.
- در سناریو فوق با لحاظ مفروضات اشاره شده، انتظار می‌رود تسهیلات غیر جاری در مقایسه با "سناریو اصلی" حدود ۲۵ درصد افزایش یابد.

جهت اطلاع از نسبت‌های نقدینگی (بجز LCR) به یادداشت ۲-۵-۴-۴۸ صورت‌های مالی گزارش سالانه "جدول نسبت‌های نقدینگی" مراجعه نمایید.

برنامه‌های مقابله با بحران

واحد مدیریت ریسک جهت پیش‌بینی و برنامه‌ریزی در خصوص مدیریت نقدینگی در شرایط بحران اقدام به ارزیابی سناریوهای بحرانی با تدوین مفروضات مختلف می‌نماید.

بانک خاورمیانه راهکارهای مناسب جهت اندازه‌گیری و مدیریت ریسک نقدینگی خود را برای هر یک از سناریوها، همراه با حدود وظایف و مسئولیت‌های هر واحد عملیاتی، مدیران ارشد و کمیته‌های بانک تعریف نموده است. واحد مدیریت ریسک مسئول طراحی روش‌شناسی کلی سناریوهای ریسک نقدینگی که شامل پارامترها، مفروضات اصلی و راه‌حل‌های احتمالی به منظور تبدیل داده‌های ورودی به نتایج مدل‌سازی می‌باشد.

سناریوهای اصلی و بحرانی بانک خاورمیانه به منظور مدیریت ریسک نقدینگی به شرح زیر تعریف شده است:

سناریو اصلی:

- سناریوی اصلی برای دوره ۳۰ روزه، مطابق ضرایب تعیین شده از ماده ۳۵ تا ماده ۴۱ "دستورالعمل" تهیه می‌گردد (سناریو اصلی).
- در این سناریو انتظار می‌رود LCR برای سال ۱۳۹۹ حداقل ۹۰ درصد باشد.

سناریو جایگزین ۴۵ روزه استاتیک:

- در بررسی سناریو ۴۵ روزه استاتیک، دوره مورد بررسی ۴۵ روز در نظر گرفته می‌شود و همچنین ضرایب ورودی‌ها و خروجی‌ها مطابق ماده ۴۰ و ماده ۴۱ "دستورالعمل" پنجاه درصد در مقایسه با سناریوی اصلی افزایش یافته‌اند تا میزان حد اکثر ۱۰۰ درصد.
- در این سناریو فرض می‌گردد که بانک فعالیت‌های تسهیلات و سرمایه‌گذاری خود را متوقف نموده است به این صورت که منابع مسدود شده قانونی بانک که توسط خروج سپرده‌ها مطابق بند ۱-۴۰ الی ۸-۴۰ "دستورالعمل" (معادل

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است